

ISÄKSI KASVAMINEN ENSIMMÄISEN LAPSEN ODOTUKSEN AIKANA

Miesten kokemuksia isäksi tulemisesta

Hanna Lehtoranta –
Teija Terhosalo
Opinnäytetyö, syksy 2009
Diakonia ammattikorkeakoulu/
Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystyön
suuntautumisvaihtoehto
Terveystyöntekijä (AMK)

Diakonia-ammattikorkeakoulu/
Lahden ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystieteiden suuntautumisvaihtoehto

Hanna Lehtoranta & Teija Terhosalo

Isäksi kasvaminen ensimmäisen lapsen odotuksen aikana
Miesten kokemuksia isäksi tulemisesta

Terveystieteiden suuntautumisvaihtoehto, Terveystietä (AMK) Sivuja
30, liitteitä 2

Syyskuu 2009

TIIVISTELMÄ

Neuvoloissa ei ole aiemmin panostettu isien tukemiseen lapsen odotuksen aikana. Nykyisin neuvolan toimintaa kehitetään perhekeskeisemmäksi. Tämän takia on tärkeää saada tutkittua tietoa tulevien isien ajatuksista isäksi kasvamisesta. Aihetta on vielä tutkittu suhteellisen vähän, joten aihe on haasteellinen mutta tärkeä. Työn tarkoituksena oli saada tietoa siitä mitä mieltä tulevat isät olivat isäksi kasvamisesta lapsen odotuksen aikana. Tavoitteena oli selvittää millaista tukea tulevat isät olivat saaneet isäksi kasvamiseen neuvolasta ja muualta lapsen odotuksen aikana. Tavoitteena oli selvittää myös millaista tukea tulevat isät olisivat halunneet neuvolasta lapsen odotuksen aikana.

Tutkimus toteutettiin peruspalvelukeskus Oivan alueen neuvoloissa. Tutkimuksessa aineisto kerättiin avoimia kysymyksiä sisältävillä lomakkeilla tulevilta isiltä. Aineiston keruu suoritettiin keuhvällä 2009. Tutkimus on kvalitatiivinen ja tutkimusaineisto analysoitiin induktiivista sisällön analyysiä käyttäen.

Tutkimustuloksista selvisi, että valtaosa tulevistä isistä oli tyytyväisiä neuvolasta saamaansa tukeen lapsen odotuksen aikana. Lapsen odotukseen liittyi ristiriitaisia tuntemuksia. Tieto isäksi tulemisesta herätti tulevissa isissä sekä myönteisiä että hämmäntäviä ajatuksia. Isäksi tuleminen sai miehet korjaamaan elämäntapojaan.

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää neuvolatoiminnassa ja perhevalmennuksissa sekä isäryhmissä. Jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista vertailla miten isien aktiivisuus ja osallistuminen neuvolakäynneille on yhteydessä siihen millaiseksi he kokevat saadun tuen.

Avainsanat: Isyys, isät, neuvolat, perhevalmennus, tukeminen

Diakonia Polytechnic / Lahti University of Applied Sciences, Faculty of Social and Health Care, Degree Programme in Health Care

Hanna Lehtoranta & Teija Terhosalo

Becoming a father: men's experiences of becoming a father while expecting their first child

30 pages, 2 appendices

Autumn 2009

ABSTRACT

Family clinic services are being developed more family orientated. The subject has not been researched extensively but development is important and therefore challenging.

The objective of this study was to find out how men feel about becoming a father for the first time. The study researched what sort of support future fathers had received or would have liked to receive from the clinic nurses or somebody else.

The data was gathered in the clinics on the premises of Basic Support Services Center Oiva by asking visiting men to fill in a questionnaire. The data collecting was done in spring 2009.

The results indicate that the majority of future fathers were pleased with the support given. Expecting a child included mixed feelings. The news of becoming a father provoked positive as well as confusing thoughts. Future fathers felt like making changes in their life styles.

The results of the study can be used in developing clinic services, family planning and father groups.

Key words: Fatherhood, fathers, family planning

1	JOHDANTO.....	5
2	ISÄKSI KASVAMINEN	7
2.1	Mies ja isyys lapsen odotuksen aikana.....	7
2.2	Miehen tunteet ja kokemukset kumppanin odotuksen aikana.....	8
3	TUKI LAPSEN ODOTUKSEN AIKANA	10
3.1	Tuen tarve isäksi kasvamisessa	10
3.2	Isyysvapaat yhteiskunnan tukimuotona	11
3.3	Tulevan isän saama tuki neuvolasta lapsen odotuksen aikana	12
3.4	Isyysvalmennus Lahden alueella	13
4	TUTKIMUSONGELMAT JA TEHTÄVÄT	14
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
5.1	Yhteistyökumppanit ja aineiston keruu.....	16
5.2	Aineiston analyysi	17
6	TUTKIMUSTULOKSET	18
6.1	Ajatuksia isäksi tulemisesta ja raskaus aikaan liittyvät odotukset	18
6.2	Neuvolasta saatu tuki lapsen odotuksen aikana	20
6.3	Muualta saatu tuki.....	21
7	POHDINTA.....	22
7.1	Tuloksien tarkastelua	22
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	25
7.3	Tutkimuksen eettisyys.....	25
7.4	Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet.....	26
	LÄHTEET	28

LIITE 1: Kyselylomake

LIITE 2: Aineiston ryhmittely

1 JOHDANTO

Lapsen odotus kestää tavallisesti 10 raskauskuukautta, tämä aika on vanhemmuuteen kasvunaikaa, joka voidaan kokea monella tavalla. Äidit kokevat sikiön kasvun kehossaan ja isät kasvavat vanhemmuuteen puolisona kumppaninsa rinnalla. Sikiön kasvu kohdussa tekee äidille tulevan lapsen konkreettisemmaksi jo odotusaikana kuin isälle. (Huttunen 2002). Monet tulevat isät mieltävät kumppaninsa erityisen säteileviksi ja viehättäviksi erityisesti jossain raskauden vaiheessa (Laurila, Reinholm & Toppari 2005, 12).

Lapsen odotus ja synnyttäminen ovat ensisijaisesti naisen tehtäviä, mutta ne kuuluvat henkisesti yhtälailla myös miehelle. Koska lapsen saaminen vaikuttaa miehen itsetuntoon, on isäksi tuleminen selvitettävä omissa ajatuksissa. (Huttunen 2002.) Miehelle lapsen odotuksen aika ei ole ainoastaan isäksi tulemistä, vaan myös muutos perhedynamiikassa. On tärkeää saada tutkimus tietoa lapsen odotuksen ajasta tulevan isän kokemana, sillä uusi tulokas vaikuttaa tulevaan perheeseen ja sen toimivuuteen kaikilla tavoin. (Paavilainen 2003, 12–13.)

Parken mukaan lapsen odotuksen aika on miehelle oman isäsuhteen miettimisen aikaa ja oma isäsuhde aktivoituu. Se millainen miehen oma isäsuhde on ollut luo pohjan oman isyyden rakentumiselle. (Sinkkonen 2003, 262.) Monelle miehelle on itsestään selvää mitä perinteitä hän haluaa tuoda tulevaan perheeseensä omasta lapsuudenkodistaan ja mitä ehdottomasti ei. Koko elämäntietomme vaikuttaa siihen millaisiksi vanhemmiksi tulemme. (Laurila, ym. 2005, 8.)

Tulevien isien ajatuksia, kokemuksia ja tuntemuksia lapsen odotuksen aikana on tutkittu aiemmin melko vähän, joten aihealue on haastava. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä nykypäivänä neuvoloita kehitetään koko ajan perhekeskeisimmiksi ja myös isät huomioon ottavammiksi. Sinkkonen (2003, 262) mukaan neuvoloissa huomioidaan parisuhteen toimivuutta ja sen vahvistamisen tärkeyttä. Kun tulevaa isää huomioidaan lapsen odotuksen aikana, se vaikuttaa

myös äitiin ja mahdollisesti myöhemmin lapseen. Miehellä isäksi tuleminen tarkoittaa oman lapsuuden päättymistä ja uuden ja suuremman vastuun ottamista. Vanhemmilla on usein ajatus siitä millaiseksi isäksi tai äidiksi haluaisi tulla. Kumppaneilla voi olla myös odotuksia toisiltaan vanhempana olemisessa. Lapsen odotuksen aikana ja sitä ennen kumppanit nauttivat elämässä vapaudesta ja yhteisestä hyvinvoinnista. Lapsen synnyttyä tapahtuu suuria muutoksia tähän aikaisempaan totuttuun elämään. (Finne, Hyvärinen & Markova 2007.)

Tämän työn tarkoituksena on selvittää tulevien isien kokemuksia isäksi kasvamisesta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana sekä kokemuksista neuvolasta saadusta tuesta. Tutkimus ongelmien päämääränä on saada selville, mitä mieltä tulevat isät ovat isäksi kasvamisesta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana ja millaista tukea tulevat isät ovat saaneet isäksi kasvamiseen neuvolasta ja muualta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana sekä millaista tukea tulevat isät haluavat isäksi kasvamiseen neuvolasta ja muualta. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää neuvolatyön ja isyysvalmennuksen kehittämiseen. Yhteistyössä tutkimuksessa on Peruspalvelukeskus Oiva liikelaitoksen hyvinvointipäällikkö sekä Miessakit ry:n Isyyden tueksi projektikoordinaattorit Ilmo Saneri ja Timo Tikka.

2 ISÄKSI KASVAMINEN

2.1 Mies ja isyys lapsen odotuksen aikana

Useimmat miehet kokevat positiivisen raskaustestituloksen kuulemisen pysäyttäväksi kokemukseksi ja kuvaavat tätä elämänsä käännekohtaksi. Positiivinen tulos saa miehen miettimään tulevaisuutta uusin silmin. (Lehtinen 2008, 222). Harvoin puhutaan, että miehillä on vauvakuume eikä miehen isyys riipu iästä (Laurila, ym. 2005, 6). Isyys alkaa, kun lapsi konkretisoituu raskauden aikana. Isälle odotuksen aikajaksoa kuvataan seesteiseksi jaksoksi, jolloin raskaus on jo varmaa. Todelliseksi isyys muodostuu vasta esikoisen synnyttyä (Kaila-Behm 1997, 104).

Isyys määritellään juridisesti biologiseen, sosiaaliseen ja psykologiseen isyyteen. Yhteiskunnassamme yksilöllisyyttä korostetaan ja vanhempana oleminen on monimutkaistunut. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 16–18.) Lapsen suunnittelu lähtee monissa perheissä naisen halusta saada lapsia (Laurila, ym. 2005, 6). Lapsen odotuksen aika vaatii paljon myös tulevalta isältä. Kumppanin ymmärtäminen luo haastetta tulevan isän elämään. Miehen tulee yrittää ymmärtää kumppaninsa väsymystä ja mielialojen muuttumista. Kumppanin ymmärtämistä helpottaa tietoisuus hormonien vaikutuksesta mielialaan ja raskauden kulun hahmottamisesta kokonaisuudessaan. Isän oleminen mukana äitiysneuvolassa ja ultraäänitutkimuksissa on tärkeä hetki kummallekin puolisolle. Raskaus ja esikoinen konkretisoituvat, kun sikiö nähdään tai hänen sydämensä syke kuuluu neuvolan laitteilla. (Stakes 2007, 22.)

Isän rooli eroaa monella tavalla eri perheissä. Se saattaa ilmentyä kumppanuutena, perheenpäänä, tukihenkilönä tai sivusta seuraajana. Mies voi kokea isänä olemisensa eri tavalla kuin hänen oma kumppaninsa tai ammattihenkilö. Kumppaneiden erilaiset ajatukset isyydestä voivat luoda miehelle hankaluuksia työstää isyyttään. (Kaila-Behm 1997, 92) Miehen ja naisen kokemukselliset erot luovat haasteita parin keskinäiseen vuorovaikutukseen ja toistensa ymmärtämi-

seen. (Peitsalo n.d., 3.) Kumppaneiden yhteisymmärrys isän roolista vähentää stressiä miehen isäksi kasvamisessa. Vanhemmissa tutkimuksissa on kuvattu vanhemmaksi kasvua stressinä, johon tarvitaan sosiaalista tukea. Sosiaalisen tuen tarve on miehillä usein vähäisempää kuin naisilla. Vähäisempi tuen tarve saattaa johtua siitä, etteivät miehet stressaannu samoin lapsen odotuksen aikana kuin naiset. (Kaila-Behm 1997, 25, 27.)

Miehelle uuteen rooliin kasvaminen vaatii elämäntapamuutoksia. (Säävälä 2001, 12). Monissa neuvoloissa on järjestetty esikoistaan odottaville isille omia kokoontumistilaisuuksia isäksi kasvun tukemista ajatellen. (Stakes 2007, 29.) Vastuu tulevasta lapsesta on osa isyyttä, mikä ensimmäistä lasta odottavista isistä voi tuntua painostavalta. Lapsesta huolehtiminen on jatkuvaa ja se kestää koko elämän, mies käy kamppailua lapsen odotuksen aikana entisestä elämästä luopumisen ja tulevan elämän välillä. Tulevaa isää saattaa pelottaa vapauden väheneminen, vaikka hän olisikin valmis tulevaan. (Paavilainen 2003, 79.) Pelosta huolimatta lapsen odotus koetaan yleensä positiivisena ajanjaksona. (Säävälä 2001, 14).

Isäksi tuleminen nähdään nykyään entistä enemmän merkityksellisenä elämänmuutoksena. Se millaisena isä odotuksen aikana tuntee esikoisen ja oman isyytensä vaihtelee kovasti aikaisemmissa tutkimuksissa. Esikoistaan odottavat isät työstävät ajatuksia lapsesta jo odotuksen aikana ja kokevat lapsen jo silloin konkreettiseksi. Joillekin lapsi konkretisoituu vasta synnytyssalissa, jolloin elämänmuutos on tapahtunut. (Kaila-Behm 1997, 28, 122.)

2.2 Miehen tunteet ja kokemukset kumppanin odotuksen aikana

Raskauteen liittyy ristiriitaisia tuntemuksia. Isien valmistautuminen vanhemmuuteen on tärkeää. Isät tarvitsevat myös tukea ja tietoa raskauden edetessä. Sopeutuminen uuteen elämäntilanteeseen vaatii ohjausta ja neuvontaa. Kumppanin raskausaikana isillä on mahdollisuus valmistautua tulevaan ja kypsyä henkisesti uuteen tulokkaaseen. (Paavilainen, Korkiamäki, Porthan & Ijäs

2006, 19.) Isän ja äidin tunteet eivät aina syty samaan aikaan ja samalla voimalla (Laurila ym. 2005, 8). Perhebarometrin mukaan tulevien isien tunteet olivat aluksi onnelliset. Raskauden edetessä huoli kumppanin ja tulevan lapsen terveydestä sekä vastuu taloudellisesta tilanteesta nousivat pintaan, varsinkin jos raskauden alkuvaiheessa raskaus ei ollut edennyt odotetusti. (Paajanen 2006, 34.)

Lapsen odotuksen aikana miesten ajatuksissa on paljon heitä vaivaavia asioita. Niistä tulleiden uusien tunteiden tunnistaminen ja tunteista puhuminen ei ole helppoa. Kulttuurissamme varsinkaan miesten ei ole ollut tavanomaista puhua tunteistaan vaan he hautovat ajatuksia mielessään. (Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 13.) Kumppanin raskauden aikana kuitenkin tunteiden ja tunne siteiden ajattelu korostuu miesten isäksi tulemisen kokemuksessa. (Paajanen 2006, 34.) Odottavan äidin mahan kasvu saattaa saada isänkin tuntemaan kehossaan outoja muutoksia. Neuvolavastaanotolla on esimerkiksi huomioitu isällä lievää verenpaineen nousua. (Chazalmartin, 2008, 83.)

Jokaiselle isälle tulee varmasti joitakin ajatuksia ja odotuksen tuomaa jännitystä uudesta tulokkaasta. Tulevan isän oireilua raskauden aikana nimitetään sanalla *couvade*. (Keinänen & Säävälä 1998, 19). Tutkijat ovat selittäneet sitä osana miehen kehitysprosessia. *Couvade*-ilmiöstä puhuttaessa miehen fysiologisten oireiden selitysmalli puuttuu. Oireet ilmenevät esimerkiksi päänsärkynä, selkäsärkynä ja vilustumisena. (Paavilainen 2003, 21).

Couvade-oireiden tunnistaminen saattaa olla ongelmallista, koska ne voivat sekoittua helposti muihin oireisiin. (Paavilainen 2003, 21.) Raskauden aikainen erilaisten fyysisten tuntemusten kokeminen saattaa osoittaa kykyä samaistua äidin olotilaan. (Säävälä, ym. 2001, 13).

Odotuksen aikana on luonnollista, että muuttunut elämäntilanne tuo uusia kokemuksia. Uusille kokemuksille ei välttämättä aluksi löydy edes sanoja. Tunteet voivat ilmetä sanattomana viestintänä. Sanojen löytyminen mahdollistaa ahdistusten ja pelkojen käsittelemisen, tämä edesauttaa pelkojen ja ahdistusten vähenemistä. Isälle lapsen odotuksen aika on psyykinen prosessi, jossa fyysiset muutokset eivät tapahdu hänessä itsessään vaan hänen kumppanissaan.

(Säävälä, ym. 2001, 12–13.) Tunteiden ristiriidat vallitsevat isien mieltä niin kuin äidinkin ja luovat mielialojen vaihtelua. Isilläkin pelot näkyvät enimmäkseen alku ja loppuvaiheessa raskautta. Usein isät tuntevat ulkopuolisuudentunnetta äiti-sikiö-yhteydessä. Heidät suljetaan helposti pois lähipiiristä ja neuvolasta tulleesta huomiosta. (Paavilainen 2003, 19–20.)

3 TUKI LAPSEN ODOTUKSEN AIKANA

3.1 Tuen tarve isäksi kasvamisessa

Perheet tarvitsevat yksilöllistä ja heille suunnattua tukea myös raskauden aikana. Odottava perhe voi saada vanhemmaksi kasvuun tukea läheisiltään tai terveydenhuollon ammattilaisilta. (Paavilainen, ym. 2006, 18–21.) Tulevien isien mielestä isäksi kasvun vaikeuksissa parhaiten tukee perheen ulkopuolinen apu. Tuleva isä työstää esikoisen isäksi tulemistaan osittain kumppaninsa kautta. (Kaila-Behm 1997, 91.)

Isä koki tarvitsevansa tukea isäksi työskentelylle siksi, että esikoinen oli uusi, vieras ja outo asia isälle (Kaila-Behm 1997, 76).

Konkreettinen tuki kumppanilta miehelle oli se, että tulevan isän annetaan osallistua perhevalmennukseen, neuvolakäynneille ja näin lapsen odotukseen. (Kaila-Behm 1997, 79). Muita erilaisia tukimuotoja miehille voivat olla vertaistuki, esimerkiksi keskustelu, ammattilaisten ohjaus ja tiedottaminen ne ovat merkittäviä apuja vanhemmaksi kasvussa. Miesten tuen tarve saatetaan usein unohtaa odotuksen aikana esimerkiksi neuvolassa. Vanhemmaksi kasvuun saadaan useimmiten tukea omalta kumppanilta, mutta muita merkittäviä tukia ovat neuvolan terveydenhoitaja ja odottavan perheen lähipiiri. (Paavilainen, ym., 18–21.)

Kansainvälisten ja kotimaisten tutkimusten mukaan miehiä pidetään naisen tukijana ja perheenpäänä sekä elättäjänä. Paavilainen lainaa Jordanin tutkimuksesta, että sitoutuakseen isänä olemiseen miehet kaipaavat ympäristön tukea ja hyväksyntää. (Paavilainen 2003, 26). Äitiyshuollon ja kumppanin tuki valmentavat isää muutokseen esikoisen syntymää lähestyttäessä. Äitiyshuollon perhevalmennus on isille tukena vanhemmaksi kasvussa. Isät saavat äitiyshuollosta konkreettista tietoa ongelmatilanteisiin. Isät kokevat konkreettisen tiedon tärkeämmäksi kuin parisuhdehuolista tai lasten kasvatuksesta keskustelun. (Kaila-Behm 1997, 125).

3.2 Isyysvapaat yhteiskunnan tukimuotona

Englannissa on huomattu, että perheystävällinen työympäristö tukee osallistuvaa isyyttä (Draper 2003, 3). Osallistuvaa isyyttä tukevaa toimintaa ovat mm. isyyslomien ja -vapaiden käytön kannustaminen. Muihin pohjoismaihin verrattaessa Suomessa isät käyttävät perhevapaita melko vähän. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003, 9). Suomalaisista isistä enemmistö käyttää kuitenkin isyysvapaansa. Vanhempainvapaan ja hoitovapaan käyttäminen on harvinaisempaa. (Paajanen 2006, 35.) Työ asettaa vanhemmille omanlaiset ehtonsa käyttää perhevapaita. Työmarkkinoilla ja perheessä ei sukupuolten välinen tasa-arvo ole vielä täysin toteutunut. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003, 9.)

Vuoden 2003 alussa lainsäädäntöön, joka koskee perhevapaita tuli muutoksia. Muutokset vahvistivat isien asemaa. Muutosten jälkeen isä on voinut saada isyysvapaata 18 arkipäivän lisäksi 1-12 arkipäivää. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2003, 9.) Paajanen kokoamassa perhebarometrissä (2006, 35) kerrotaan, että isät pitivät keskimäärin isyysvapaata 18 arkipäivää eli noin kolme viikkoa.

3.3 Tulevan isän saama tuki neuvolasta lapsen odotuksen aikana

Kaila-Behmin (1997, 124–125) tutkimuksessa käy ilmi, että isät ovat kokeneen jäävänsä ulkopuolisiksi äitiysneuvolassa, niin ettei heidän tarpeitaan huomioida. Monille isille perhevalmennukseen osallistumisessa riitti tieto siitä, mistä saisivat apua, jos sitä tarvitsisivat. Heitä ei niinkään kiinnostanut kuulla sukupuolielämästä tai lasten kasvatuksesta. Osallistuessaan neuvolakäynneille esikoistaan odottavaa isää voidaan tukea isyyteen kasvuun luomalla positiiviset ja otolliset olosuhteet keskusteluun ja mieltä askarruttaviin kysymyksiin äitiyshuollossa. Neuvolakäynneillä isien itsetunnon vahvistamisesta on saatu näkyviä tuloksia äitiys- ja lastenneuvolassa. Konkreettisesti Kaila-Behmin tuloksissa näkyi se, että isät huomasivat perhevalmennuksesta saadun opin hyödyn vasta esikoisen synnyttyä. Esimerkiksi lapsen käsittelyssä isät kokivat perhevalmennuksessa opitut asiat riittäväksi.

Miehet odottavat saavansa neuvolakäynneiltä tietoa raskauden kulusta. Miehen osallistuttua neuvolakäynnille hän saa tiedon henkilökohtaisesti, eikä äidiltä tai neuvolakortista lukemalla. Neuvolassa tehtävät mittaukset ja tutkimukset saavat aikaan tunteen ajan tasalla olemisesta. Neuvolasta saadusta tiedoista on apua isäksi kasvussa ja ne auttavat miestä raskauden ajan suunnittelussa. (Paavilainen 2003, 86.) Neuvolakäynneillä sivulliseksi jääminen taas saattaa heikentää tulevan isän sitoutumista isyyteen. (Lehtinen 2008, 222).

Isistä 1/3 kokee, että heidän jaksamiseensa oli kiinnitetty tarpeeksi huomiota neuvolakäynneillä. On ymmärretty, että pariskunnat olisivat kaivanneet enemmän huomiota ja keskustelua parisuhteesta ja vanhemmuudesta sekä isien jaksamisesta. Neuvolasta oli kuitenkin saatu odottamisaikana enemmän tukea kuin sairaalasta. (Paavilainen ym. 2006, 20.) Vaikka miehet kaipaisivat enemmän huomiointia neuvolakäynneillä ja pettyvät, jos jäävät kokonaan huomiotta he eivät kuitenkaan kyseenalaista sitä, että naiset ovat etusijalla ja ymmärtävät tämän hyvin. (Lehtinen 2008, 222). Äitiyshuollossa tärkeää on, että annettu tuki lähtee tulevan isän omista tarpeista. Jos annettu tuki ei kohdannut

isän tuen tarvetta, niin isä saattoi kokea jäävänsä ulkopuoliseksi. (Kaila-Behm 1997, 91.)

Isät kokivat vertaistuen hyvin tärkeäksi, esimerkiksi kokeneiden isien kanssa keskustelu olisi koettu hyödylliseksi. Isät kaipasivat myös henkilökohtaista valmentautumista synnytykseen liittyen. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 27–28.) Usein myös isät kokevat synnytyspelkoa, heitä esimerkiksi pelottaa pyörtyminen synnytyksessä tukiessaan kumppaniaan. Yleensä kuitenkin peloista selviää keskustelemalla asiasta. (Chazalmartin 2008, 83.)

Neurolakäyntien yksi suuri tavoite on antaa tukea luomaan mahdollisimman positiivinen ja todentuntuinen kuva tulevasta synnytyksestä ja elämästä esiköisen kanssa sekä lieventää synnytyspelkoa. Neuvolan tehtävänä on tukea isää ja äitiä sitoutumaan syntyvään vauvaan ja helpottaa heitä suuressa elämänmuutoksessa. (Stakes 2007, 29.) Neuvolasta saadun tuen antaminen helpottui huomattavasti, jos neuvola pystyisi tavoittamaan tulevat isät aiempaa paremmin. Isien käynnit ovat lisääntyneet viimeisen viiden vuoden aikana äitiys- ja lasten neuvolassa, mikä on viestinyt isien kiinnostumisen lisääntymisestä koko raskaudenajan muutoksia ja tulevaa lasta kohtaan. Neuvolassa työskentelevät terveydenhoitajat kokevat isien tukemisen välttämättömäksi perheiden toimivuuden kannalta. (Pelkonen & Kolimaa 2007, 32.)

3.4 Isyysvalmennus Lahden alueella

Lahden alueella miesten vertaistukeen on panostettu luomalla isyysvalmennusperhevalmennuksen osaksi. Isyysvalmennuksessa isät saavat vertaistukea samassa elämäntilanteessa eläviltä miehiltä. Isyysvalmennusta pitävät koulutetut isätyöntekijät. Lahdessa toimiva Miessakki ry:n isätyöntekijät Timo Tikka ja Ilmo Saneri kouluttavat miehiä isävalmennuksen vetäjiksi, mutta pääasiassa he toimivat itse vetäjinä perhevalmennuksen isäryhmissä. Tikka ja Saneri ovat kehittäneet vertaisryhmämallin ”viisi kertaa isille”. (Mäenpää 2008, 2-3.)

Vertaisryhmämalliin sisältyy kaiken kaikkiaan yleensä viisi tapaamista. Kaksi kertaa miehet kokoontuvat ryhmänä ennen lapsen syntymää ja kolme kertaa syntymän jälkeen. (Mäenpää 2008, 3.) Ensimmäinen tapaaminen on varattu toisiin isiin tutustumiseen, ja tällöin kartoitetaan ryhmän voimavarat. Toisella kerralla keskustellaan käytännöstä ja kokemuksista. Kolmannella tapaamiskerralla perheille on syntynyt jo lapsi ja isät saavat keskustella kokemuksistaan. Neljännen kerran tavoitteena on luoda isille sosiaalinen turvaverkosto, jonka tarkoitus on ehkäistä yksinäjämistä. Viidennellä ja viimeisellä tapaamisella keskustellaan ryhmän kanssa arkisista kokemuksista. (Peitsalo n.d., 8-11.)

Päätavoitteena isäryhmätoiminnassa on havahduttaa tulevat isät miettimään isyyttään jo lapsen odotuksen aikana. (Tikka 2009). Timo Tikka kertoo Mäenpään tekstissä (2008, 2-3) miehille järjestettävästä isyysvalmennuksesta. Isyysvalmennuksen tavoitteisiin kuuluu mahdollistaa lapsen hoidon ja kasvatuksen parempi aloitus isälle ja parantaa perheissä kumppaneiden välistä vuorovaikutusta.

Parasta antia isäryhmissä on miesten kokemusten jakaminen samassa elämänvaiheessa olevien miesten kanssa. Vertaisryhmässä jaetut tarinat odotuksen aikaan ja vauvan syntymiseen liittyen saattavat avata miehille kokonaan uuden näkökulman tarkastella ja muodostaa omaa isyyttään. (Tikka 2009.) On tavallista, että miesten tukiverkosto on melko suppea. Miesten on yleensä hankala saada vertaistukea, minkä vuoksi odotukset, pelot ja tulevaan perheeseen liittyvät toiveet jäävät huomioimatta ja purkamatta. (Peitsalo n.d., 3.)

4 TUTKIMUSONGELMAT JA TEHTÄVÄT

Työssä tutkitaan ensimmäisen lapsen odotusta tulevan isän näkökulmasta. Työssä käsitellään isäksi tuleminen kokemusta, ja sen aiheina ovat isäksi kas-

vaminen ja sen tukeminen sekä tulevan isän ajatukset ensimmäisen lapsen odotuksen aikana.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää isien kokemuksia neuvolasta saadusta tuesta isäksi kasvamisessa. Millaisia toiveita tulevilla isillä on saadusta tuesta lapsen odotuksen aikana? Tarkoituksena on myös löytää vastaus siihen, miten miehet kokevat isäksi kasvamisen ensimmäisen lapsen odotuksen aikana. Tarkoituksena on myös selvittää mistä muualta ja millaista tukea tulevat isät ovat saaneet lapsen odotuksen aikana. Tavoitteena on saada kerättyä mahdollisimman luotettavat ja kattavat vastaukset tutkimukseen osallistujilta, jotta niitä voitaisiin hyödyntää käytännössä. Tutkimustuloksia voisi mahdollisesti hyödyntää neuvoloiden perhevalmennuksessa isien huomioimiseen.

Tutkimuskysymyksinä ovat:

1. Mitä mieltä tulevat isät ovat isäksi kasvamisesta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana?
2. Millaista tukea tulevat isät ovat saaneet isäksi kasvamiseen neuvolasta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana?
3. Millaista tukea tulevat isät haluavat isäksi kasvamiseen neuvolasta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana?
4. Millaista tukea tulevat isät ovat saaneet muualta kuin neuvolasta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Yhteistyökumppanit ja aineiston keruu

Tutkimus alkoi yhteistyökumppanin etsimisellä keväällä 2008. Tutkimuksen yhteistyökumppaniksi lupautuivat Miessakit ry:n Isyyden tueksi projektikoordinaattorit Timo Tikka ja Ilmo Saneri. Miesten tukeminen isäksi kasvamisessa on hyväksytty osaksi yhteiskunnan tärkeää toimintaa. Miessakit ry aloitti esimerkiksi Lahden alueella Isyyden tueksi projektin, joka ajoittuu vuosille 2008–2011. Projekti toi isäryhmätoiminnan pilottihankkeena perhevalmennusten yhteyteen. Hankkeen tavoitteena oli saada isille oma vertaistukiryhmä.

Projektikoordinaattori Tikka allekirjoitti sopimuksen tehtävästä yhteistyöstä. Tutkimuksen lupahakemuksen on hyväksynyt Liikelaitos Oivan alueen hyvinvointipäällikkö.

Tutkimuslomakkeeseen koottiin kysymykset teoreettisen viitekehyksen ja asetettujen tutkimusongelmien pohjalta. Kysymyksiä lomakkeeseen kirjoitettiin 16. Lomakkeen kysymyksistä 14 käytettiin tämän tutkimuksen aineiston keräämiseen. Kaksi tutkimuksen kysymyksistä on kirjoitettu mahdollista jatkotutkimusta ajatellen yhteistyökumppanin pyynnöstä.

Tutkimukseen vastasivat Peruspalvelukeskus Oivan alueella asuvat ensimmäistä lastaan odottavat vapaaehtoiset isät. Aineiston keruu suoritettiin 10.1., 3.2. ja 18.2.2009. Tulevat isät vastasivat tutkimuksen kyselylomakkeisiin perhevalmennuksien isäryhmäinfoissa. Kukaan ei kieltäytynyt tutkimukseen osallistumisesta, vaikka tämä mahdollisuus heille annettiin. Vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja isät saivat kyselylomakkeen täyttöönsä tarvittavan ajan joko infoa ennen tai sen jälkeen. Keskimääriin aikaa vastaamiseen kului 15 minuuttia. Tämän jälkeen lomakkeet kerättiin yhteen pinoon eikä lomakkeita heti luettu läpi, jotta anonymiteetti säilyisi eikä lomakkeen ja vastaajan yhdistäminen enää onnistuisi. Tutkimukseen osallistui 13 isää kolmessa eri perhevalmennuksessa.

Vastanneista yhdellä oli jo ennestään lapsia, jonka vuoksi kyseinen vastauslomake jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle. Analysointi on suoritettu 12 isän vastauksista. Kahdentoista isän vastaaminen katsottiin riittäväksi. Vastauksista alkoi näkyä samankaltaisuus ja toistuvuus, aineisto alkoi kylläntyä.

5.2 Aineiston analyysi

Tämä tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata tutkimukseen osallistuvien kokemuksia isäksi kasvamisesta. Laadullisen tutkimuksen pääpiirre on asioiden merkityksissä ja todellisen elämän kuvaamisessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157). Silloin tutkimuksessa tutkitaan yksilön kokemuksia ja käsitykset kuvaavat yhteisön tyypillisiä tapoja ajatella yhteisössä. (Vilkka 2005, 97).

Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä mahdollistaa ihmisten tärkeäksi kokemien asioiden tutkimisen. (Vilkka 2005, 97). On ominaista, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen kohteena olevaa asiaa käsitellään mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Voidaan todeta, että tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on löytää tai paljastaa tosiasioita, ei vahvistaa jo tiedossa olevia asioita. Tutkija on sidoksissa omiin arvoihinsa, ne muokkaavat käsitystä tutkittavasta ilmiöstä. (Hirsjärvi ym. 2007, 157.)

Tässä tutkimuksessa aineiston analysointiin käytettiin induktiivista sisällön analyysiä. Tutkijan käyttäessä induktiivista analyysiä on pyrkimyksenä löytää odottamattomia asioita tutkittavasta ilmiöstä. Lähtökohtana on aineiston monipuolinen ja kokonaisvaltainen kuvaaminen eikä teorian tai olettamusten testaaminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 155.) Induktiivinen aineiston analyysi etenee yksittäisistä tapauksista yleistykseen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95–97).

Tärkeitä asioita tutkimuksen teossa ovat kerätyn aineiston analysointi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen. Kyseisiin asioihin tähdätään jo tutkimusta suunniteltaessa. Tutkimuksen aineiston analysointi aloitetaan mahdollisimman pian sen

keruun jälkeen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 207.) Tutkimusaineiston analysointi alkaa pohdinnalla ja erittelyllä, ja tällöin tutkija jäsentää aineistoa omassa päässään. Analysoinnissa on tärkeää erottaa tutkimuksen kannalta olennaiset asiat epäolennaisesta. (Pihlaja 2001, 56-57.) Tässä tutkimuksessa aineiston keruun jälkeen kyselylomakkeet numeroitiin sattumanvaraisesti jatkuvalla numeroinnilla. Numerointi tehtiin abstrahoinnin tekemistä varten. Aineistoa saatiin yhteensä kerättyä noin neljä sivua koneella kirjoitettuna tekstinä.

Tässä tutkimuksessa luettiin kerätty aineisto ensin moneen kertaan läpi. Lukemisen jälkeen aloitettiin abstrahointi. Kirjoittaminen aloitettiin autenttisista lainauksista jotka pelkistettiin. Pelkistetyistä ilmaisuista kehitettiin alakategoriat. Tämän jälkeen alakategorioista muodostettiin yläkategoriat, joista muodostui yhdistävä kategoria. Abstrahoinnin jälkeen kirjoitettiin yhteenveto. Abstrahointikaavioiden pohjalta tutkimuksen analyysi jatkui kirjoittamalla vastaukset auki. Auki kirjoittamisesta selvisivät lopulliset tutkimuksen tulokset.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Ajatuksia isäksi tulemisesta ja raskaus aikaan liittyvät odotukset

Uutinen isäksi tulemisesta herätti monenlaisia ajatuksia. Toisaalta uutinen oli yllätys ja shokki toisaalta yhteinen odotettu tai odottamaton tilanne. Isät joissa heräsi positiivisia ajatuksia isäksi tulemisesta, kokivat usein, että yhteisistä haaveista on tulossa totta. He alkoivat suunnata ajatuksia lapsen tuloon ja valmistautua kumppanin raskausajasta selviytymiseen sekä oman itsensä arvioimiseen isänä. Odottamattomiin raskausuutisiin saattoi aluksi liittyä negatiivisävytteisiä tuntemuksia. Ensin uutinen oli ”sulateltava” ja shokista selviytymiseen tarvittiin oma-aikansa.

Miesten odotukset koostuivat pääpiirteiltään jännityksestä, odotuksista ja asioiden pysymisestä ennallaan. Miehet toivoivat, että kumppani pysyisi terveenä ja kaikki menisi hyvin. Joillain miehillä odotuksia ei juuri ollut. Toiset jännittivät raskauden kulkua. Parisuhteen muutokset raskauden edetessä koettiin lähinnä positiivisina. Kumppaneiden yhdessä vietetty aika lisääntyi raskauden edetessä. Lapsen odotus oli rauhoittanut miehiä ja lähentänyt parisuhdetta sekä lisännyt yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Suurin osa miehistä ei tuntenut itsessään minkäänlaisia fyysisiä tuntemuksia kumppanin raskauden aikana. Miehet kokivat olevansa fyysisesti kumppaninsa tukena raskausaikana. He kokivat lapsen odotuksen yhteiseksi prosessiksi. Fyysiset oireet olivat kuitenkin lähinnä ajatuksia siitä miltä puolisoista tuntuu. Useat miehet vastasivat, että kumppanin mielialavaihtelut tuntuivat välillä raskailta.

”Raskausaika on mennyt hyvin. Välillä tyttöystävä on kiukkuinen mutta se on vaan pitänyt ottaa kevyesti koska hormoonit vaikuttavat asiaan.”

”Joskus aika raskaalta, kun äidillä tunteet vaihtelee niin laidasta laitaan.”

Lähes jokainen tulevista isistä vastasi elämäntapojensa muuttuneen lapsen odotuksen aikana tai ainakin he aikoivat muuttaa niitä myöhemmässä vaiheessa. Kumppanien yhdessäolo oli lisääntynyt tai miehen oma elämä oli rauhoittunut. Lapsen odotus sai suuriman osan miehistä tavoittelemaan yhteistä hyvää. Miehet olivat myös korjanneet elämäntapojaan, mm. alkoholin kulutus, kavereiden kanssa vietetty aika ja juhliminen olivat vähentyneet sekä osalla tupakanpoltto oli vähentynyt tai loppunut kokonaan. Joidenkin miesten elämäntapoihin lapsen odotus ei ollut vielä vaikuttanut.

Valmistautuminen lapsen tuloon kotona oli saanut miehille tavoitteeksi tehdä keskeneräiset projektit valmiiksi. Useat olivat remontoineet tai kunnostaneet asuntoa. Uusia hankintoja oli tehty ja joku oli vaihtanut auton. Miehille käytän-

nön asioiden miettiminen oli tärkeää. Joku vastasi, ettei ollut tehnyt vielä mitään hankintoja, koska aikaa on.

”Ollaan ostettu tarvikkeita ja mietitty käytännön asioita. Lapselle pitää kesällä tehdä alakertaan omahuone.”

”Rakentanut taloa, vaihtanut autoa.”

Valmistautuminen lapsen tuloon työpaikalla oli miehillä työyhteisössä asiasta kertomista ja käytännön järjestelyitä. Osa miehistä ei kuitenkaan osannut sanoa tai ei ollut vielä tehnyt muutoksia työpaikalla. Suurin osa tulevista isistä oli jo aloittanut kuitenkin työjärjestelyt ja kertonut lapsen tulosta työpaikalla. Jotkut olivat varanneet jo isyysloman. Tulevat isät, joiden työhön kuului matkustelua tai epäsäännöllisyyttä, olivat säännöllistäneet työtään, jotta voisivat olla enemmän kotona.

6.2 Neuvolasta saatu tuki lapsen odotuksen aikana

Toiset tulevat isät kokivat saaneensa tukea neuvolasta, toiset eivät, tai he eivät osanneet vastata kysymykseen. Tukea saaneet olivat kokeneen saaneensa hyviä neuvoja ja kannustusta puolison tukena olemiseen. Kokemukset neuvolasta saadusta tuesta saattavat olla suuresti riippuvaisia siitä kuinka aktiivisesti isät olivat osallistuneet neuvolan toimintaan. Yksi vastanneista ei osallistunut neuvolakäynneille.

”En ole ollut mukana kuin yhdessä neuvolassa. Mutta sain ihan hyvää tietoa.”

”Minulle on kerrottu, että isä saa ja isän tulee osallistua lapsen elämään vauva-ajasta alkaen vaikka en imettämään pystykkään. On annettu esimerkkejä miten voin auttaa vauvan ja äidin elämää.”

Tulevien isien toiveet neuvolasta saadusta tuesta liittyivät siellä käytäviin keskusteluihin ja sieltä saataviin ohjeisiin. Isät jotka olisivat kaivanneet enemmän tukea neuvolasta, toivoivat enemmän sekä konkreettisia neuvoja ja vinkkejä että enemmän keskusteluja ja ohjausta siitä kuinka valmistautua isän rooliin. Monet isät kokivat kuitenkin saaneensa neuvolasta tarvittavan tuen. Lähes puolet isistä ei osannut vastata mitä olisivat kaivanneet tai tarvinneet.

”Enemmän neuvoja isän rooliin valmistautumiseen.”

”Tämä on riittänyt.”

6.3 Muualta saatu tuki

Tulevista isistä lähes kaikki vastasivat, että muualta kuin neuvolasta saatavaa tukea he saivat lähipiiristään suvulta tai ystäviltään. Sosiaaliset verkostot osoittautuivat tärkeimmäksi tuen antajaksi isäksi kasvamisessa. Yksi vastaaja koki saaneensa tukea jo isäksi tulleilta henkilöiltä. Useissa vastauksissa näkyi omien vanhempien ja ystävien tärkeys tuen antajana. Yksi vastaajista koki kumppanin vanhemmat tärkeäksi tukijaksi. Yksi vastaaja kirjoitti saaneensa tukea Internetistä ja lehdistä.

”Kavereilta, perheeltä”

”Veljeltä, vanhemmilta ja appivanhemmilta”

Muualta saatu tuki koettiin neuvoina ja rohkaisuina. Miehet kokivat muualta kuin neuvolasta saadun tuen olleen konkreettista tukemista. Tulevat isät kokivat tuen rauhoittavaksi, kannustavaksi ja käytännönläheiseksi. Lähipiiriltä saatu tuki oli positiivista ja rohkaisevaa. Konkreettiset keskustelut sisälsivät hyviä neuvoja ja käytännön asioita. Kaksi isistä ei osannut vastata kysymykseen.

”Rohkaisevan ja hyödyllistä. Myös käytännöllistä.”

Suurimmalla osalla vastanneista ei ollut toiveita muualta saadusta tuesta. Muualta kuin neuvolasta saadulta tuelta tulevista isistä yksi olisi toivonut enemmän keskusteluja ja herättelyä isyyteen. Yksi isistä vastasi, että aika näyttää mitä tulee ja millaista tukea kaipaisi tai olisi kaivannut lapsen odotuksen aikana. Lähes puolet isistä ei osannut vastata kysymykseen tai oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen.

”Olen mielestäni saanut kaiken tarpeellisen.”

7 POHDINTA

7.1 Tuloksien tarkastelua

Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että tulevat isät ovat isäksi kasvamisen kokeneet eritavalla ja olivat isyyden tunteessaan eri vaiheessa. Kokemukset isäksi tulemisesta olivat herättäneet valtaosalla miehistä positiivisia tunteita. Tulevien isien odotukset lapsen odotusaikaan liittyivät lähinnä raskauden onnistumiseen kaiken kaikkiaan. Parisuhteen muutokset raskauden aikana koettiin lähinnä kumppaneita lähentävinä. Kumppanin raskaus ei tuottanut miehille minkäänlaisia fyysisiä tunteita. Paavilaisen mukaan (2003, 21) saattaa fyysisinä oireina ilmentyä päänsärkyä, selkäsärkyä ja vilustumista. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan fyysisiä oireita tullut esille. Lähinnä kumppanin raskausaika oli miehelle sen tuomien muutosten seuraamista. Elämäntilanteen muutokset olivat raskauden aikana lähinnä valmistautumista elämään vauvan kanssa. Elämäntavat olivat muuttuneet lähes kaikilla terveellisemmiksi ja kotona olemisen oli lisääntynyt. Hankintoja tulevat isät olivat tehneet kotiin ja saat-

taneet kotona remontteja loppuun ennen vauvan syntymää. Moni miehistä oli myös työpaikallaan alkanut valmistautua vauvan syntymiseen. Miehet olivat järjestelleet työaikojaan uudelleen ja vähentäneet reissuhommia.

Tulevat isät kokivat neuvolasta saadun tuen isäksi kasvamiseen erilaisina. Toiset kokivat saaneensa hyvin monipuolista tukea ja toiset kokivat, että tuen saanti on vähäistä. On mahdollista, että isien kokemukset ja tyytyväisyys neuvolasta saadusta tuesta riippui siitä, miten paljon he olivat osallistuneet neuvola käynneille. Isät toivoivat neuvolasta saavansa konkreettisia neuvoja ja keskustelua. Eräs isä toivoi, että olisi saanut enemmän ”herättelyä isyyteen” ja kysymykseen vastauksen ”Miksi ei ole vielä kolahtanut?”. Jotkut isistä ei osannut sanoa mitä olisivat neuvolasta kaivanneet lisää.

Isät vastasivat saaneensa neuvolan lisäksi tukea isäksi kasvuun lähinnä perheeltä ja ystäviltä lapsen odotuksen aikana. Tuen antajana sosiaaliset verkostot koettiin tärkeimmiksi. Tietoa ja tukea saatiin myös lapsen odotuksen aikana Internetistä ja lehdistä, joiden käyttö oli kuitenkin vähäistä. Tuki isäksi kasvamiseen oli koettu konkreettiseksi ja kannustavaksi. Tuloksista selvisi, että aiempiin tutkimuksiin verrattuna tutkimus antoi uutta tietoa miesten kokemuksista puolisolta saatavasta tuesta lapsen odotuksen aikana. Päinvastoin kuin aikaisemmissa tutkimuksissa ilmeni, että tulevat isät eivät saaneet tukea isäksi kasvuun puolisolta. Miehet kuitenkin kokivat olevansa tukena kumppanille.

Tulevien isien vastauksissa näkyi selkeästi, että neuvolaa tärkeämmäksi tuen antajaksi koettiin sosiaalinen verkosto. Sosiaalisesti verkostoksi tulevat isät kokivat omat vanhemmat, sisarukset ja ystävät. Muulta saatu tuki oli pääasiassa konkreettisia käytännön neuvoja ja keskustelua. Keskustelut olivat positiivisia ja kannustavia. Neuvolasta ja muualta saatu tuki täydensivät parhaimmassa tilanteessa toisiaan. Tuloksista näkyi se, että muualta saatiin sellaista tukea mitä neuvolalta toivottiin.

Tutkimus osoitti sen, että isien tukeminen on tärkeää ja tarpeellista. Kumppanin muutokset raskauden edetessä vaativat tietoa ja taitoa myös tulevilta isiltä. Tieto ja taito tuovat mm. varmuutta tulevalle isälle, jotta hän kykenee parhaalla mahdollisella tavalla tukea kumppaniaan erilaisissa tilanteissa. Isä tulisi kan-

nustaa osallistumaan neuvolakäynneille, koska isien arkuus ja kokemus ulkopuolisuudesta asiaan nähden voi olla suurena esteenä osallistumiselle.

Tutkimuksen aineistonkeruu tapahtui kolmen isäryhmäinfon aikana. Saimme motivoitua tulevat isät hyvin vastaamaan kyselomakkeeseen. Kukaan ei kieltäytynyt tutkimukseen osallistumisesta, vaikka tämä mahdollisuus heille annettiin. Aikaa kyselylomakkeeseen vastaamiseen oli varattu riittävästi, tavallisin vastaamiseen käytetty aika oli noin 15 minuuttia.

Koimme hyväksi, että vastatessaan miehet olivat omassa ryhmässään. He vastasivat omakohtaisten kokemusten mukaan itsenäisesti eivätkä kumppanien mielipiteet pystyneet vaikuttamaan vastauksiin. Aineistoa alettiin käydä läpi heti, kun kaikki 13 lomaketta oli kerätty. Tutkimusaineistosta näkyi selvästi sitä läpi käydessä, että kyselylomakkeilla kerätty aineisto antoi vastaukset tutkimusongelmiin. Aineiston kylläntyminen alkoi näkyä aineistoa läpikäydessä ja sitä analysoidessa. Tutkimuksen tekeminen onnistui suunnitellussa ajassa. Tutkimuksessa jäi huomioimatta, kuinka usein isät oikeasti osallistuivat neuvolakäynneille. Tämä olisi helpottanut aineiston analyysiä ja luonut lisää luotettavuutta tutkimuksen tuloksiin.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullinen tutkimus on luotettava kun tutkimuskohde ja tulkittu materiaali ovat yhtenäisiä (Vilkkä 2005, 158). Kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä. On tärkeää, että tutkimuksen aineiston keruu lomake on laadittu mahdollisimman selkeäksi. Selkeillä kysymyksillä varmistetaan se, että vastaajat ymmärtävät kysymykset niin kuin tutkija on ajatellut. (Hirsjärvi ym. 2004, 216-218.) Tässä tutkimuksessa osallistujat vastausten perusteella olivat ymmärtäneet kysymykset niin kun tutkijat olivat tarkoittaneet. Kyselylomakkeen laatimisessa vältettiin johdattelevia kysymyksiä, jotta tutkimuksen luotettavuus säilyisi.

Tutkimuksessa luotettavuuteen on vaikuttanut kyselylomakkeeseen vastaamisen vapaaehtoisuus. Tutkimukseen osallistuneiden omakohtainen kokemus aiheesta lisää tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimukseen osallistuneista 13 vastaajasta 12 vastaajan kyselylomakkeet analysoitiin. Yhdellä vastaajalla oli ennestään jo lapsia, joten hänen lomakkeensa jätettiin analysoimatta. Vastausten luotettavuuteen vaikuttaa myös se, että vastatessaan miehet olivat omassa ryhmässään eivätkä kumppanit osallistuneet vastaamiseen. Tutkimuksen toteuttaminen on tiiviisti yhteydessä laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen. Tutkimuksen luotettavuus onnistuakseen vaatii tutkijan rehellisyyttä. Tutkijan rehellisyyttä voidaan arvioida tutkijan tekemien valintojen ja ratkaisujen perusteella. (Vilkkä 2005, 158-159.) Tutkijan on annettava lukijoilleen tarpeellinen tieto siitä miten tutkimus on tehty näin lukija voi arvioida tutkimuksen tuloksia ja sen luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 141).

7.3 Tutkimuksen eettisyys

Etiikalla ja moraalilla voidaan tarkoittaa samoja asioita. Etiikan tarkoituksena on katsoa asioita moraalisesta näkökulmasta. Silloin kiinnostuksena on oikean ja väärän, hyväksyttävän ja tuomittavan, sallitun ja kielletyn sekä hyvän ja pahan ero. (Karjalainen, Launis, Pelkonen & Pietarinen 2002, 42.) Eettisesti tärkeää

laadullisessa tutkimuksessa on, että tiedon antaja osallistuu tutkimukseen vapaaehtoisesti sekä hänen henkilöllisyyttä suojataan. Tutkija ei saa vahingoittaa tutkimuksellaan tutkimukseen osallistuvaa henkilöä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 39). Tähän tutkimukseen tutkittavat osallistuivat täysin vapaaehtoisesti. Tutkimukseen osallistuneiden anonymiteetti varmistettiin kyselylomakkeiden nimettömyydellä. Vastauslomakkeiden palautustilanteessa anonymiteetin suojaaminen varmistettiin vielä niin, että vastaajilta kerättiin lomakkeet yhteen pinoon, minkä jälkeen pino sekoitettiin. Lomakkeiden lukeminen aloitettiin, kun kaikki lomakkeet oli kerätty.

Tutkimuksen osallistujat saivat ennen osallistumistaan tutkimukseen selkeän tiedon sen luonteesta, tavoitteista ja siitä mihin sen tuloksia voidaan käyttää. Osallistujille myös kerrottiin tutkimustulosten julkaisemisesta. Yksikään osallistuja ei tämän tiedoksiannon jälkeen kieltäytynyt osallistumasta tutkimukseen.

Tutkijan tulee laadullisessa tutkimuksessaan pohtia rooliaan tutkijana sekä suhdettaan tiedonantajiin (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 39). Tutkijan tulee varjella tutkimusaineisto sivullisilta ja häntä sitoo vaitiolovelvollisuus (Lukkarinen 2001, 126). Tässä tutkimuksessa tutkimukseen osallistujille kerrottiin ennen kyselylomakkeiden jakamista tutkijoiden vaitiolovelvollisuudesta. Tutkimukseen osallistujat saivat tietää myös ennen osallistumistaan tutkimukseen, että heidän antamiaan tietoja käsitellään täysin luottamuksellisesti. Tulosten virheellistä tulkintaa ja väärinkäyttöä pitää tutkijan yrittää torjua tai yrittää estää jo ennakoivasti. Päämääränä on saada mahdollisimman luotettavat tulokset. (Uusitalo 2001, 30.) Tässä tutkimuksessa virheellisiä tulkintoja pyritään välttämään aineiston mahdollisimman tarkalla raportoinnilla.

7.4 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimustuloksia voi hyödyntää neuvoloiden perhevalmennuksessa isien huomioimiseen. Tuloksia voidaan käyttää myös neuvolatyössä vanhempien tasearvoisuuden tukemiseen ja isyysvalmennuksia kehittämään. Isien toiveita voidaan suoranaisesti käyttää tapaamisissa keskustelujen aihevalinnoissa.

Tutkimuksesta saatiin tietoa isien toiveista neuvolaa kohtaan. Tämän tutkimuksen avulla neuvolan työntekijöiden voisi olla helpompi lähestyä tulevia isiä kokonaisvaltaisemmin ja isien mielipiteitä huomioiden. Tuloksista selvisi sosiaalisen verkoston tärkeys tuen antajana isäksi kasvamisessa. Saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että isyysvalmennuksille ja vertaistukiryhmille on tarvetta.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista vertailla, miten isien aktiivisuus ja osallistuminen neuvolakäynteille vaikuttaa siihen, millaiseksi he kokevat saadun tuen. Toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla se, miten neuvolan työntekijät kokevat isille antamansa tuen merkityksen isäksi kasvamiseen. Tällöin työntekijöillä on mahdollisuus pohtia kriittisesti omaa työpanostaan suhteessa tuleviin vanhempiin. Jatkotutkimusaiheena voisi olla mielenkiintoista tutkia myös miten miesten mielipiteet ja toiveet ovat muuttuneet isyysvalmennusten jälkeen. Olisi myös tärkeää tutkia miten isyysvalmennus on tukenut isäksi kasvamista ensimmäisen lapsen odotuksen aikana.

LÄHTEET

- Chazalmartin, Susanna 2008. Isä raskaana. *Vauva-lehti* 11/2008.
- Draper, Janet 2003. Men's passage to fatherhood: an analysis of the contemporary relevance of transition theory. *Nursing Inquiry* 10(1), 3.
- Finne, Marika, Hyvärinen, Salla & Markova, Keijo 2007. Parisuhde – Perusta seuraavan sukupolven kasvulle. Viitattu 23.9.2009.
http://www.vaestoliitto.fi/toimiva_parisuhde/artikkeleita2/?x13200=2267
7. Tuloste tekijän hallussa.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. 6. painos. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. 10. painos. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, Jouko 2002. Odottavalle isälle. Helsinki: MLL.
- Kaila-Behm, Arja 1997. Miehestä esikoisen isäksi. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Karjalainen, Sakari, Launis, Veikko, Pelkonen, Risto & Pietarinen, Juhani 2002. Tutkijan eettiset valinnat. Tampere: Tammer-Paino.
- Laurila, Tiina, Reinholm, Minna & Toppari, Helena 2005. Parisuhde vihkonen vekaraperheen vanhemmille. Helsinki: Väestöliitto.
- Latvala, Eila & Vanhanen-Nuutinen, Liisa 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Sirpa, Janhonen & Merja, Nikkonen (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY, 39.
- Lehtinen, Silva. Kun miehestä tulee isä.
Kättilölehti 6/2008, 222.
- Lukkarinen, Hannele 2001. Ihmisten kokemukset hoitotieteellisenä tutkimusilmionä: fenomenologinen lähestymistapa. Sirpa, Janhonen & Merja, Nikkonen (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY, 126.
- Mesiäislehto-Soukka, Helinä 2005. Perheenlisäys isien kokemana- Fenomenologinen tutkimus. Oulu: Oulun yliopisto.

- Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Jari, Metsämuuronen (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. 1. painos. Jyväskylä: Gummerus, 82.
- Mäenpää 2008. Terveysneuvonnassa panostetaan perhevalmennukseen ja lapsiperheiden varhaiseen tukeen. Lahden Sosiaali- ja terveystoimiala tiedotuslehti, 3.
- Paajanen, Pirjo 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isä. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Perhebarometri 2006. Helsinki: Väestöliitto.
- Paavilainen, Eija, Korkiainen, Kirsi, Porthan, Leea & Ijäs, Maija-Liisa 2006. Sairaanhoidtaja lehti, 18–21.
- Paavilainen, Riitta 2003. Turvallisuutta ja varmuutta lapsen odotukseen. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Peitsalo, Peter. Perhevalmennuksen isäryhmä. Viitattu 22.9.2008.
http://www.miessakit.fi/easydata/customers/miessakit/files/Liitetiedostot/Perhevalmennuksen_isaryhma.pdf. Tuloste tekijän hallussa.
- Pelkonen, Marjaana & Kolimaa, Maire. Isyyden ja isien tukeminen äitiys- ja lastenneuvolassa. Terveystoimiala lehti 1/2007.
- Pihlaja, Juhani 2001. Tutkielmaa tekemään. Lahti: Soceda.
- Sinkkonen, Jari 2003. Lapsen varhainen isäsuhde. Teoksessa Pirkko, Niemelä, Pirkko, Siltala & Tuula, Tamminen (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 261–267.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2003. Käytä isyysvapaasi! Isyysvapaakampanja 2002-2003. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Stakes, 2007. Meille tulee vauva. Opas vauvan odotukseen ja hoitoon. Helsinki: Erikoispaino oy.
- Säävälä, Hannu, Keinänen, Eero & Vainio, Jari 2001. Isä neuvolassa - Työvälineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Tikka, Timo 2009. Projektikoordinaattori. Miessakit ry. Haastattelu 10.9.2009.
- Tikka, Timo & Saneri, Ilmo 2008. Isyytysvalmennus neuvolassa. Viitattu 15.9.2008.
<http://www.stakes.fi/neurolatyo/ajankohtaista/PERHEVALMENNUKSE%20ISARYHMA.pdf>. Tuloste tekijän hallussa.

- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. painos. Jyväskylä: Gummerus.
- Uusitalo, Hannu 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma johdatus tutkielman maailmaan. 1.-7. painos.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja Kehitä. Helsinki: Tammi.

LIITE 1: Kyselylomake

Hei.

Olemme kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulusta/ Lahden ammattikorkeakoulusta. Teemme tutkimustyötä aiheesta isyys ennen lapsen syntymää.

Olemme laatineet kyselylomakkeen johon toivomme sinun vastaavan. Olemme kiinnostuneita ajatuksistasi ja kokemuksistasi lapsen odotukseen liittyen.

Toivomme sinun vastaavan alla olevaan kyselylomakkeeseen huolellisesti siten autat tutkimuksen onnistumista. Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luotamuksellisesti, eikä henkilöllisyyttäsi tule missään vaiheessa tutkimuksen edessä esille.

Tulevat kysymykset ovat laadittu avoimiksi kysymyksiksi ja niihin voit vastata omien tuntemustesi ja kokemustesi pohjalta. Jokaisen kysymyksen alle on varattu tila vastaamiseen, joten et tarvitse vastaamiseen muuta paperia. Mikäli vastaamistila loppuu, niin voit jatkaa vastaustasi paperin kääntöpuolelle.

Palauta kyselylomake päivän päätyttyä meille. Tutkimuksesta saatava aineisto luovutetaan myös isyysvalmennuksen työntekijöille, jotta he voivat kehittää toimintaansa.

Kiitos sinulle mielenkiinnosta ja avusta.

Kyselylomake:

1. Kuinka vanha olet? _____v.

2. Millä raskausviikolla kumppanisi raskaus on?

3. Millaisia ajatuksia sinussa heräsi, kun kuulit tulevasi isäksi?

4. Millaisia odotuksia sinulla oli lapsen odotusaikaan liittyen?

5. Millä tavalla lapsenodotus on muuttanut parisuhdettanne?

6. Millaiselta kumppanisi raskaus on fyysisesti sinusta tuntunut?

7. Miten lapsen odotus on muuttanut elämäntapojasi?

8. Miten olet valmistautunut lapsen tuloon kotona?

9. Miten olet valmistautunut lapsen tuloon työssäsi?

10. Millaista tukea olet saanut isäksi tulemiseen neuvolasta lapsen odotusaikana?

11. Millaista tukea olisit halunnut neuvolasta lapsen odotusaikana?

12. Mistä muualta kuin neuvolasta olet saanut tukea isäksi tuloon?

13. Millaista muualta kuin neuvolasta saatu tuki on ollut?

14. Millaista muuta tukea isäksi tulemiseen olisit kaivannut muualta kuin neuvolasta lapsen odotusaikana?

15. Mikäli olet osallistunut neuvolan isyysvalmennukseen, niin millaisena olet kokenut sen?

16. Miten isyysvalmennus on tukenut sinua lapsen odotusaikana?

LIITE 2: Aineiston ryhmittely

Yhdistävä kategorio: Tulevien isien mielipiteitä isäksi kasvamisesta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana.

Alkuperäinen ilmaisu

1."Rupeshan sitä miettimään jo mitä sen lapsen kans rupeaa harrastamaan ja miten ei toivottavasti tee samoja virheitä kun omat vanhemmat."

2.."Menin aluksi vähän hiljaiseksi koska en osannut aavistaa että tällaista on tulossa. Mutta hyvin mielin otin asian."

3."Pelokkaita, onnistumisen, onnellisuuden tuntei. Sekä henkistä valmentautumista asiasta kuullessani."

4."Sekalaisia."

5"Epätoden tuntunen tunne, sen jälkeen tosi onnellinen fiilis."

6"Hurjaa."

7."Iloisuutta ja onnellisuutta, kun onnistuimme niin nopeasti."

8."Aluksi yllätyin ja hetken kuluttua oli aivan hieno fiilis."

9."Hyviä, mukavia."

10."Hienoja."

11."Millainen isä minusta tulee? Voinko olla tarpeeksi paikalla? Tuleeko minusta omia ajatuksia ja haaveita tyrkyttävä isä?"

12."Aluksi ei tuntunut oikein miltään vaikka lapsen hankkiminen oli yhteinen päätös ja toivottu."

Pelkistetty ilmaisu

5. Epätodellinen tunne
1. Alkoi miettiä
2. Meni hiljaiseksi
2. Ei osannut odottaa tilannetta
3. Pelkoa

4. Sekalaisia ajatuksia
8. Yllättynyt
1. Ei tekisi samoja virheitä kun omat vanhemmat
1. Lapsen kanssa harrastaminen
6. Hurja tunne
11. Olenko läsnä tarpeeksi
11. Tyrkyttävä omia ajatuksia ja haaveita
12. Oli yhteinen päätös
3. Henkinen valmistautuminen

2. Hyvä
3. Onnistumista ja onnellisuutta
5. Onnellinen mieli
7. Iloisuutta ja onnellisuutta
8. Hieno tunne
9. Hyviä ja mukavia ajatuksia
10. Hienoja

12. Ei tuntunut miltään

Alakategoria

Selviytyminen

Ajatuksia isäksi tulemiseen ja valmistautumiseen.

Positiivinen tilanne/ Yhteinen haave

Neutraaleja tuntemuksia

Yläkategoria

Ajatuksia mitä miehille tuli, kun kuulivat tulevansa isäksi.

Alkuperäinen ilmaisu

1. "–"
2. "Odotukset olivat suuret. Toivoin että raskausaika menisi hyvin ja olisin 100 % mukana kaikessa."
3. "Mennää näil mitä on. "
4. "Et se on samanlaista aikaa kun ennenkin."
5. "Toivottavasti kaikki sujuu hyvin."
6. "Että kaikki menisi hyvin."
7. "Jännityksellä odotin."
8. "Pientä pelkoa että kaikki menee hyvin."
9. "Ei minkäänlaisia, ei voinut kuvitella mitään."
10. "Suuria."
11. "Enemmän odotin tuntevani asioita..."
12. "Olin jonkin verran lukenut isäksi tulemisesta. Ja millaisia tuntemuksia se aiheuttaa. Eikä siksi suuria odotuksia ollut."

Pelkistetty ilmaisu

2. Raskausajan onnistuminen ja halu olla kumppanin tukena 100%:sti
5. Toive kaiken sujumisesta hyvin
6. Toive, että kaikki menisi hyvin
7. Jännitys
8. Jännitys, että kaikki menisi hyvin

2. Suuria odotuksia
10. Suuret odotukset
11. Odotin tuntevani/kokevani enemmän tunteita

9. Ei minkäänlaisia odotuksia/ Ei osannut kuvitella mitään
1. Ei odotuksia
3. Ei odotuksia
12. Ei odotuksia, sillä tutustunut asiaan etukäteen

4. Samanlaista aikaa kun ennenkin

Alakategoria

Jännitys kumppanin terveydestä/hyvinvoinnista

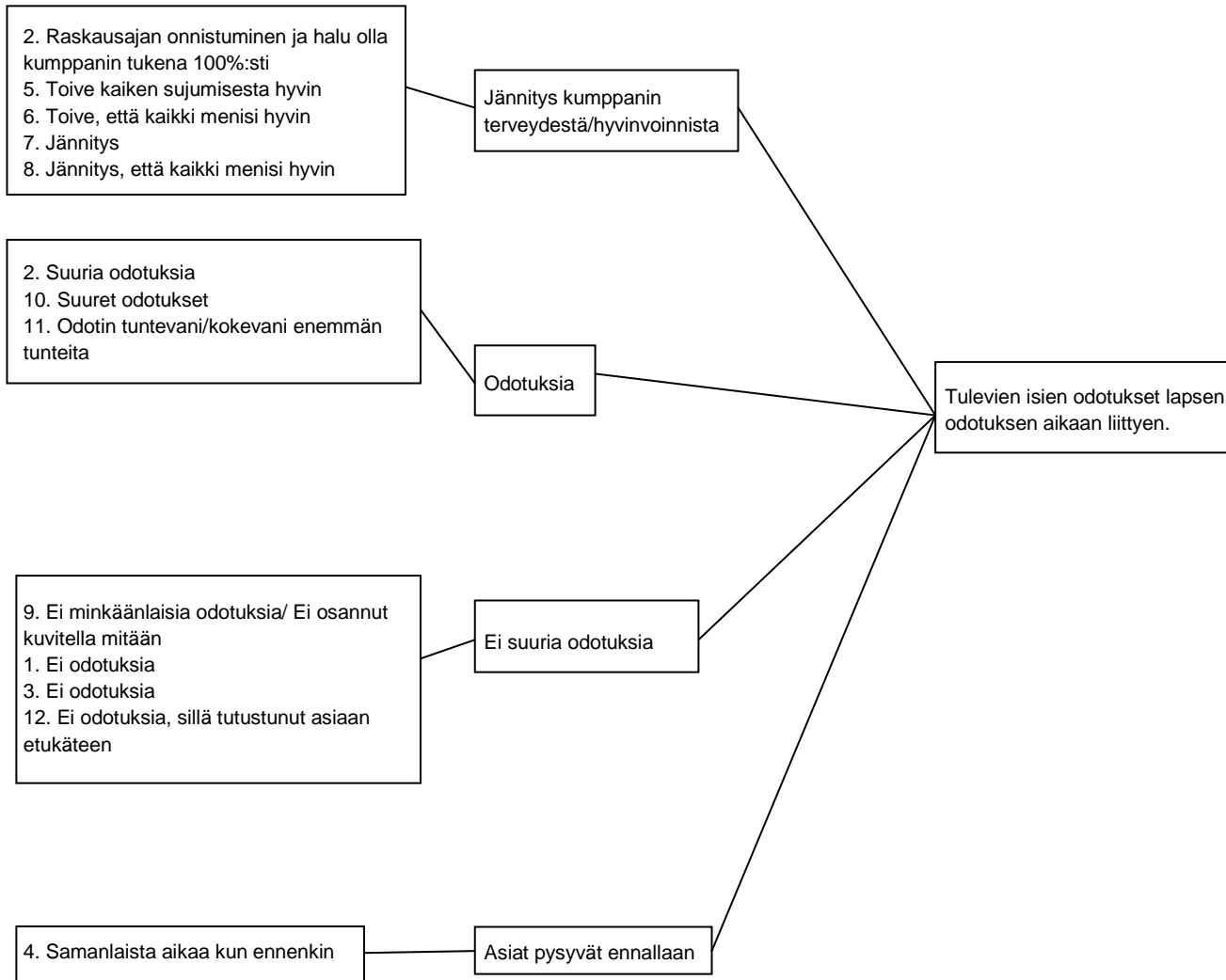
Odotuksia

Ei suuria odotuksia

Asiat pysyvät ennallaan

Yläkategoria

Tulevien isien odotukset lapsen odotuksen aikaan liittyen.

Alkuperäinen ilmaisu

- 1."Enempi keskustelua, ainakin äidin puolelta."
- 2."On muuttanut sillä tavalla että miten sitten ku lapsi syntyy miten asiat muuttuu. Mutta ei ole erikoisemmin muuttanu."
- 3."Syventänyt/vakavoittanut."
- 4."Ei mitenkään paitsi rauhallisesti."
- 5."Rauhoittanut."
- 6."Tiivistänyt ja parantanut."
- 7."Lähentänyt entisestään ja sitoutuminen kasvanut."
- 8."Suunniteltu tulevaisuutta ja tehnyt lapselle erilaisia asioita."
- 9."Lähentänyt."
- 10"Ei oikein mitenkään."
- 11."Jotkut asiat tuottavat päänsäryä ja ehkä kireyttä. Muuten tämä on lähentänyt meitä."
- 12."Olemme keskustelleet paljon ja siksi parisuhde on pysynyt suhteellisen ennallaan. Peitto ei ole heilunut yhtä aktiivisesti, mutta se ei ole ollut ongelma ja siitä on keskusteltu."

Pelkistetty ilmaisu

2. Uusia ajatuksia, miten lapsi muuttaa asioita tulevaisuudessa?
8. Tulevaisuuden suunnittelu lisääntynyt. Tehnyt asioita tulevan lapsen eteen
1. Keskustelujen lisääntyminen/ äiti tahtoo keskustella enemmän
3. Syventänyt ja vakavoittanut parisuhdetta
6. Parantanut ja tiivistänyt parisuhdetta
7. Tiivistänyt ja sitoutuminen lisääntynyt
9. Lähentänyt parisuhdetta
11. Lähentänyt parisuhdetta, mutta toisaalta kiristänyt joissain asioissa ilmapiiriä
5. Rauhoittanut
12. Seksuaalinen aktiivisuus vähentynyt
2. Ei ole asiat muuttuneet
4. ei mitenkään muuttunut
12. Keskusteltu enemmän asioista, mutta parisuhde ei ole muuttunut
10. Ei mitenkään

Alakategoria

Tulevaisuuteen suuntautuminen lisääntynyt

Muuttanut parisuhdetta

Lisännyt yhteistä aikaa

Seksin määrä vähentynyt

Ei mitenkään

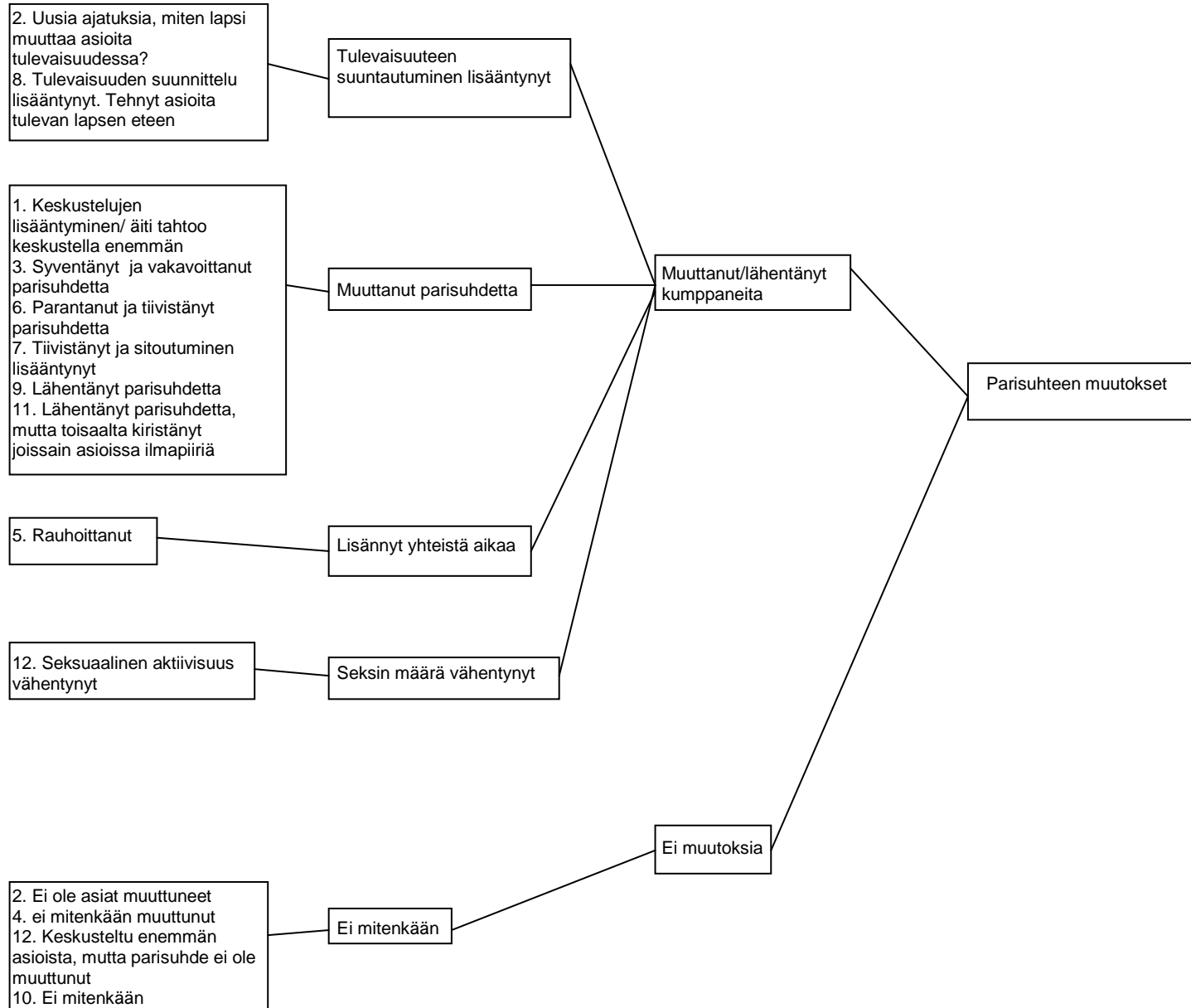
Alakategoria

Muuttanut/lähentänyt kumppaneita

Ei muutoksia

Yläkategoria

Parisuhteen muutokset

Alkuperäiset ilmaisut

- 1."Joskus aika raskaalta, kun äidillä tunteet vaihtelee niin laidasta laitaan."
- 2."Raskausaika on mennyt hyvin. Välillä tyttöystävä on kiukkuinen mutta se on vaan pitänyt ottaa kevyesti koska hormoonit vaikuttavat asiaan."
- 3."Ei ole vaikea auttaa kumppania askareissa."
- 4."Ei mitenkään erilaiselta."
- 5."-"
- 6."-"
- 7."-"
- 8."Joskus ajatellut että sattuko häneen nuo raskaus arvet. Mutta ei kuulemma."
- 9."Mukavalta."
- 10."Raskaalta."
- 11."Ei minulla huomattavaa eroa. Puolisolla luonnollisesti on kaikki vähän hankalampaa."
- 12."Varsinaisia fyysisiä tuntemuksia en sanoisi olevan."

Pelkistettyilmaisu

1. Joskus raskaalta
8. Tekevätkö raskausarvet kumppanissa kipeää
10. Raskaalta
2. Puoliso kiukkuisempi "hormonit vaikuttavat asiaan."
1. Äidin tunteet vaihtelevat

11. Ei huomattavaa itsellä, puolisoilla hankalampaa
2. Mennyt hyvin raskausaika
3. Ei ole hankalaa/ fyysisiä muutoksia

4. Ei mitään erityistä
12. Ei fyysisiä oireita
9. Mukavalta
5. Ei osaa sanoa
6. Ei osaa sanoa
7. Ei osaa sanoa

Alakategoria

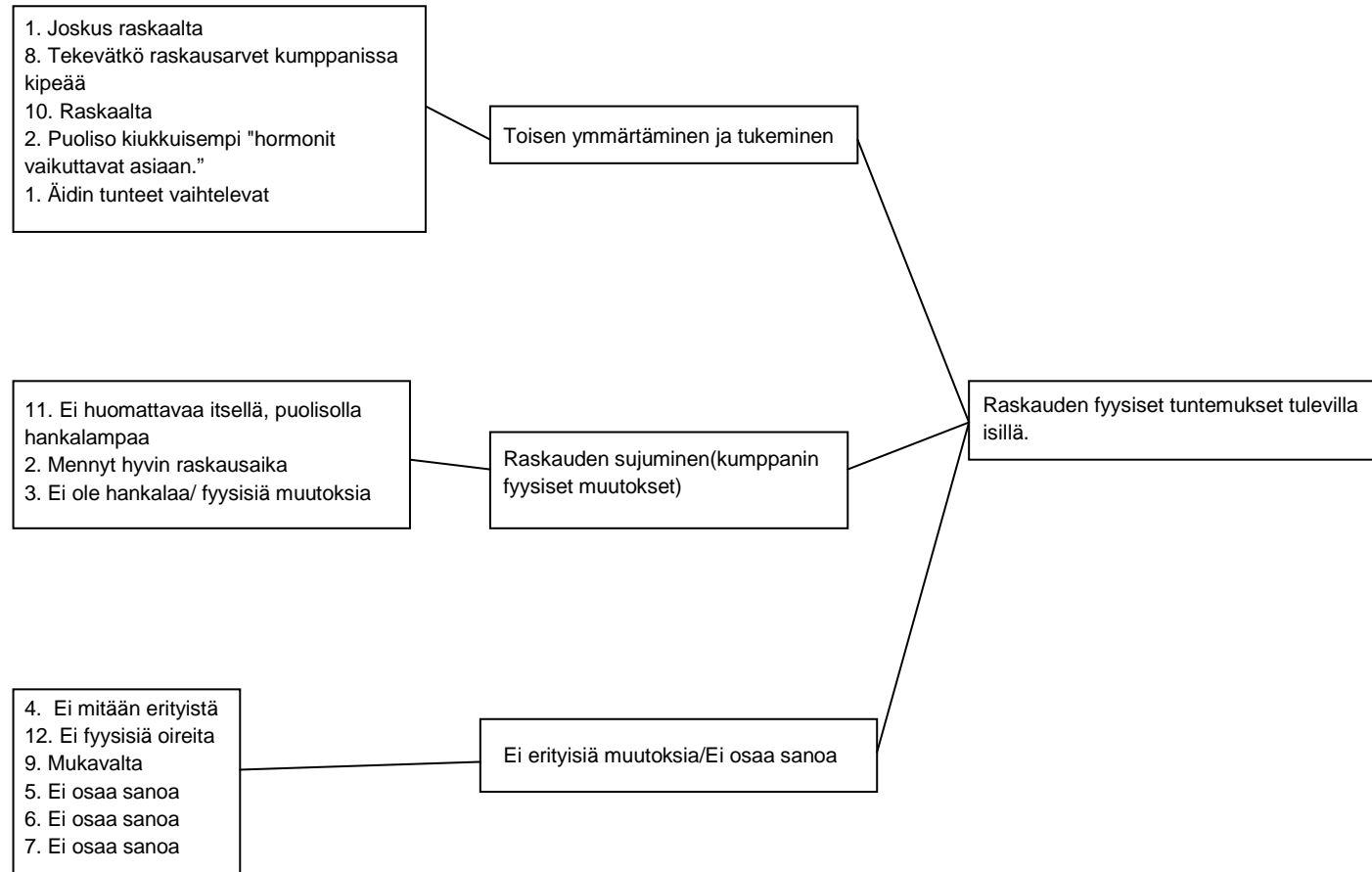
Toisen ymmärtäminen ja tukeminen

Raskauden sujuminen(kumppanin fyysiset muutokset)

Ei erityisiä muutoksia/Ei osaa sanoa

Yläkategoria

Raskauden fyysiset tuntemukset tulevilla isillä.

Alkuperäiset ilmaisut

- 1."Työ hommia olen karsinut."
 2."Ulkona käynti on vähentynyt. Enemmän kotona oloa töitä yrittänyt tehdä vähemmän."
 3."Rauhoittanut. Kaveri piirin muokkaus."
 4."Vähentänyt tupakkaa lähinnä oma elämäntapa on parantunut kaikilla aloilla."
 5."Juhliminen mittei kokonaan loppunut."
 6."Syön terveellisemmin joudun käymään lenkillä koiran kanssa."
 7."Terveellisempään suuntaan."
 8."Ei vielä ainakaan."
 9."Ei ole tullut rilluteltua."
 10."Ei mitenkään."
 "Rauhoittanut alkoholin käyttöä. Siihen on kyllä osaltaan vaikuttanut myös muut elämänmuutokset."
 "Ei vielä tässä vaiheessa oikein mitenkään. Välillä erilaisissa päivittäisissä tilanteissa miettii miten tämän asian hoitaisi lapsen kanssa."

Pelkistetty ilmaisu

1. Työntekoa vähentänyt
 2. Töitä yrittänyt tehdä vähemmän

2. Kotona oleminen on lisääntynyt
 3. Kaveripiiri muuttunut
 2. Juhliminen vähentynyt
 9. Juhliminen vähentynyt
 5. Juhliminen vähentynyt
 3. Rauhoittunut

4. Elämäntapoja muuttanut parempaan, mm. tupakoinnin vähentäminen
 12. Ajatuksia miten eritilanteissa toimisi lapsen kanssa
 6. Syöminen tullut terveellisemmäksi ja liikunnan määrä lisääntynyt
 7. Terveellisemmät elämäntavat
 11. Alkoholin käyttö vähentynyt

12. Ei vielä mitenkään
 8. Ei vielä ole muuttanut
 10. Ei ole muuttanut

Alakategoria

Töiden vähentäminen

Yhdessä olo ja kotona oleminen lisääntynyt.
 Kavereiden näkeminen vähentynyt

Elämäntapojen muokkaaminen

Ei vielä mitenkään

Alakategoria

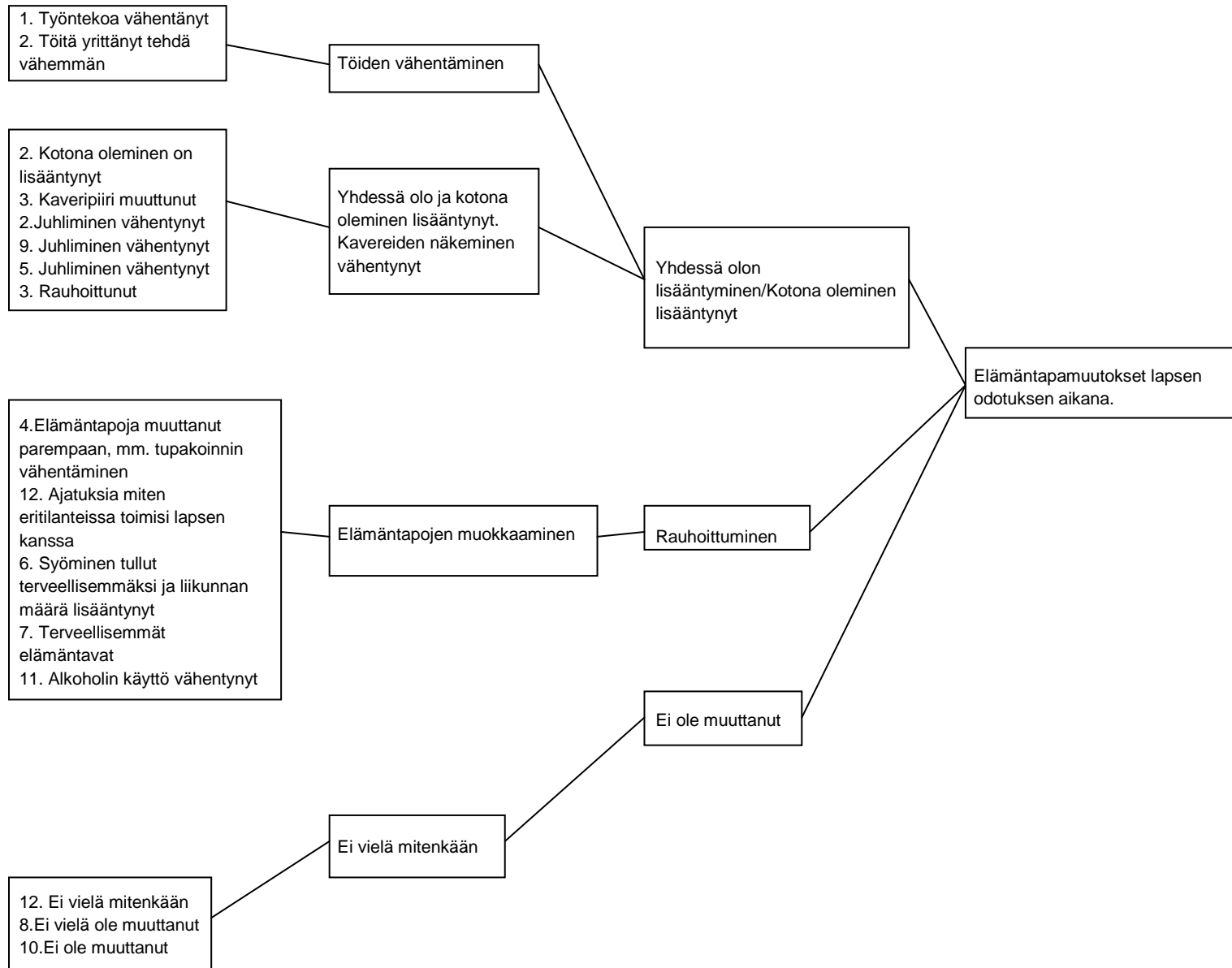
Yhdessä olon lisääntyminen/Kotona oleminen lisääntynyt

Rauhoittuminen

Ei ole muuttanut

Yläkategoria

Elämäntapamuutokset lapsen odotuksen aikana.

Alkuperäinen ilmaisu

- 1."Hankkinut vaatteita, sängyjä, turvakaukaloita."
- 2."En ole vielä oikein valmistautunut. Aikaa on onneksi vielä."
- 3."Hommannut tarpeellisia asioita kotiin."
- 4."Normaalit remontit pois jaloista. Lasten tavaroiden osto."
- 5."Rattaat, sängyt, hoitopöydät ja kaikki hommattu."
- 6."Remontoinut paikkoja kuntoon."
- 7."Huomioinut vaaratekijöitä, tehnyt remonteja ja valmistellut lapsen huonetta yms."
- 8."Tehty lapselle oma huone."
- 9."Rakentanut taloa, vaihtanut autoa."
- 10."Remontoinu."
- 11."Ollaan ostettu tarvikkeita ja mietitty käytännön asioita. Lapselle pitää kesällä tehdä alakertaan omahuone."
- 12."Pakolliset hankinnat on tehty ja lastenhuonetta remontoitu, mutta muita erityisjärjestelyjä en ole tehnyt."

Pelkistetty ilmaisu

1. Hankkinut vaatteita, sängyn ja turvakaukalon
3. Tarpeellisten asioiden hankkiminen kotiin
4. Lasten tavaroiden ostaminen
12. Pakollisten hankintojen tekeminen
5. Kaikki tavarat hankittu valmiiksi
11. Lasten tarvikkeita ostettu
9. Vaihtanut auton

4. Remonttien teko
12. Lasten huone on remontoitu
11. Käytännön asioita mietitty. Tarkoitus tehdä lapselle omahuone
6. Remontoinut paikkoja kuntoon
7. Huomioinut vaaratekijöitä. Tehnyt remonttia ja valmistellut lapsen huonetta
8. On tehnyt lapselle oman huoneen
9. On rakentanut taloa
10. On remontoinut

2. Ei ole vielä valmistautunut

Alakategoria

On tehnyt hankintoja

On tehnyt remonttia/ mietitty käytännön asioita

Ei ole vielä valmistautunut

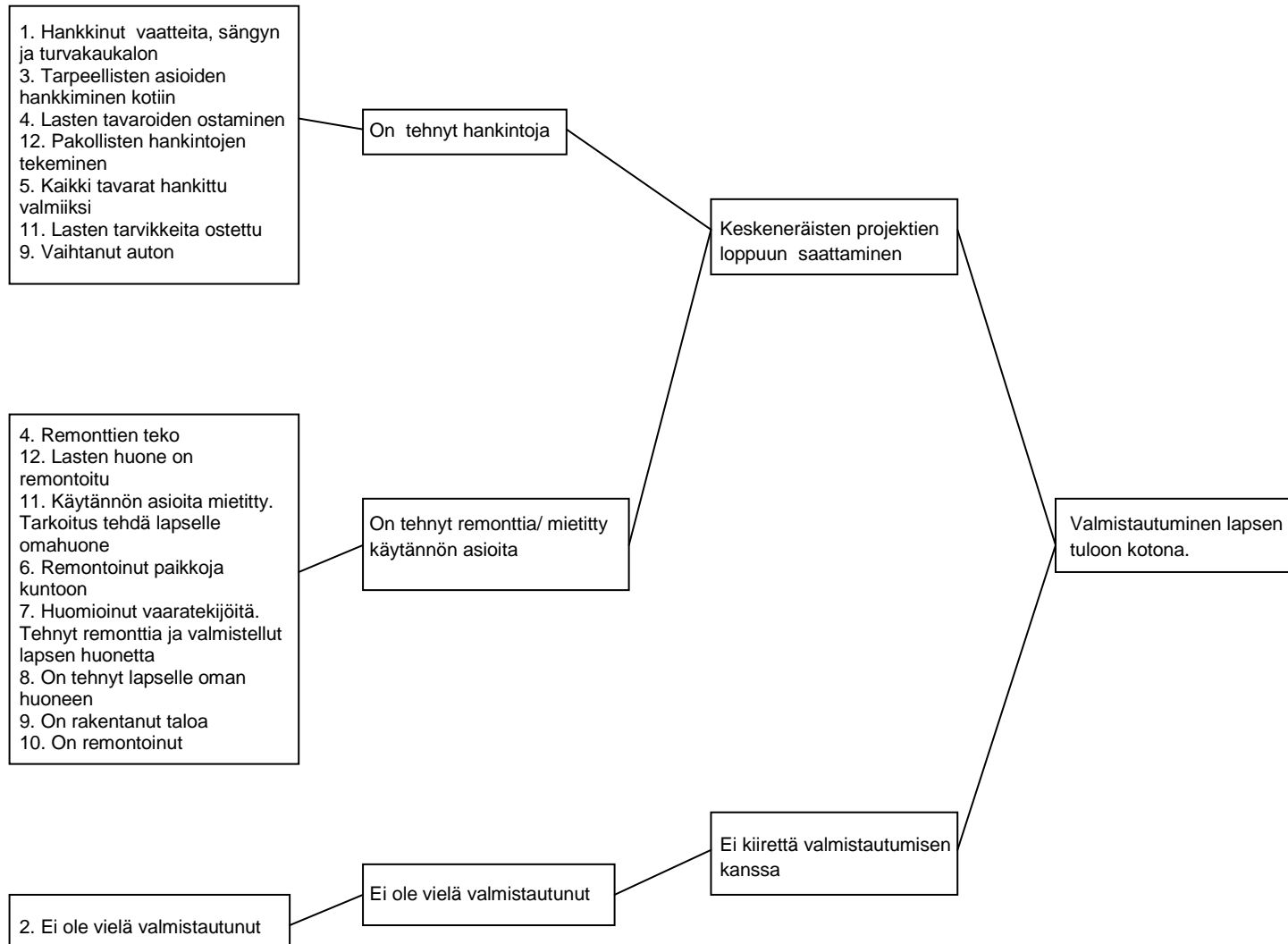
Alakategoria

Keskeneräisten projektien loppuun saattaminen

Ei kiirettä valmistautumisen kanssa

Yläkategoria

Valmistautuminen lapsen tuloon kotona.

Alkuperäinen ilmaisu

- 1."Reissuhommat saa jäädä, että pystyn olemaan mahdollisimman paljon kotona."
- 2."Olen kertonut pomolle että lapsi on tulossa ja pidän ainaki 1vk-2vk vapaata."
- 3."–"
- 4."Työ säännöllisemmäksi."
- 5."–"
- 6."Varannut isyysloman yms."
- 7."Ilmoittanut työnantajalle tulevasta."
- 8."Järjestellyt työt lapsen mukaan."
- 9."En mitenkään, yksityis yrittäjyys antaa niin paljon aikaa jos haluaa..."
- 10."En tiedä olen yrittäjä."
- 11."Otin isyysvapaan ja lomat synnytyksen ympärille yht. 2kk."
- 12."Olen kertonut lapsen tulosta töissä, mutta ei muuta."

Pelkistetty ilmaisu

2 . On kertonut tilanteesta pomolleen
12. On kertonut lapsen tulosta töissä
6. On varannut jo isyysloman
7. Kertonut lapsen tulosta töissä
11. Anonut isyysvapaat ja lomat synnytyksen läheisyyteen

1. Matkatyöt saavat jäädä
4. Säännöllisempi työ
8. Järjestellyt töitä lapsen tuloa ajatellen

3. Ei osaa sanoa
5. Ei osaa sanoa
9. Ei mitenkään
10. Ei tiedä.

Alakategoria

Kertonut asiasta työpaikalla

Työn säännöllistäminen

Ei mitenkään/ ei osaa sanoa

Alakategoria

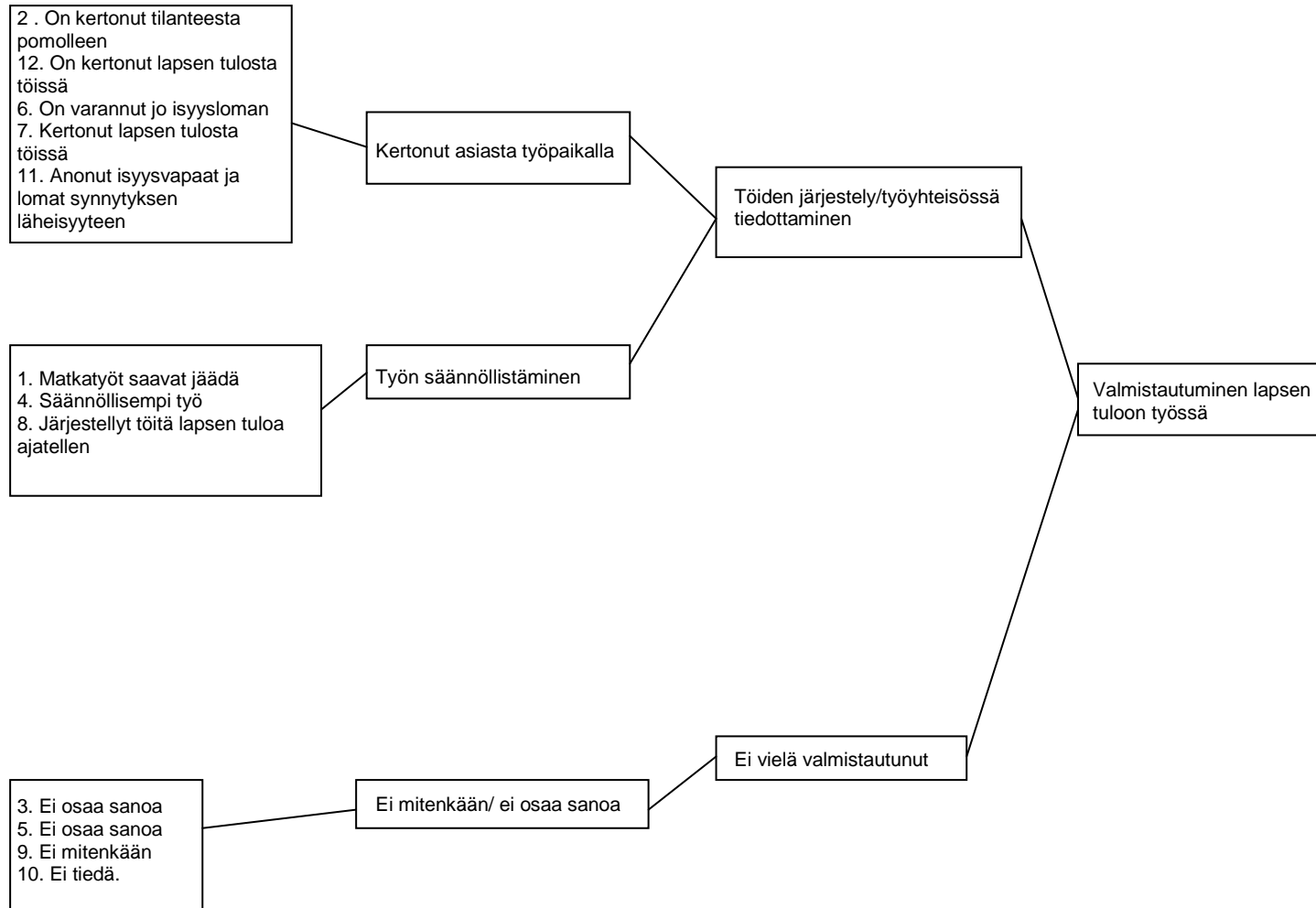
Töiden järjestely/työyhteisössä tiedottaminen

Ei vielä valmistautunut

Yläkategoria

Valmistautuminen lapsen tuloon työssä

Ei vielä valmistautunut

Yhdistävä kategoria: Tulevien isien saama tuki isäksi kasvamiseen neuvolasta lapsen odotuksen aikana.

Alkuperäinen ilmaisu

- 1."Aika vähän."
- 2."En ole ollut mukana kuin yhdessä neuvolassa. Mutta sain ihan hyvää tietoa."
- 3."Olla puolison tukena."
- 4."Hyvää asiallista keskustelua."
- 5."–"
- 6."–"
- 7.."Hieman neuvoja, isäryhmä."
- 8."Kirjanen jota olen lukenut."
- 9."Tietoa, taitoa ja muuta."
- 10."Joku valmennus."
- 11."Perhevalmennus ja nyt kuulin isäryhmästä."
- 12."Minulle on kerrottu, että isä saa ja isän tulee osallistua lapsen elämään vauva-ajasta alkaen vaikka en imettämään pystytkään. On annettu esimerkkejä miten voin auttaa vauvan ja äidin elämää."

Pelkistettyilmaisu

1. Aika vähän
7. Hieman neuvoja ja kuullut isäryhmästä
8. On saanut luettavaksi kirjan/esitteen

10. On saanut tietoa perhevalmennuksesta
11. On saanut tietoa perhevalmennuksesta ja kuullut isäryhmästä
9. On saanut tietoa, ja taitoa
12. On saanut neuvoja /kannustusta osallistua puolison auttamiseen ja syntyvän vauvan hoitoon
2. Saanut hyvää tietoa neuvolasta
3. Olla puolison tukena
4. Hyviä keskusteluja

2. ei ole osallistunut kuin yhteen neuvola käyntiin

5. Ei osaa sanoa
6. Ei osaa sanoa

Alakategoria

Vain vähän tukea/ neuvoja

Hyviä neuvoja ja tukena oleminen

Ei ole osallistunut neuvola käynteihin

Ei osaa sanoa

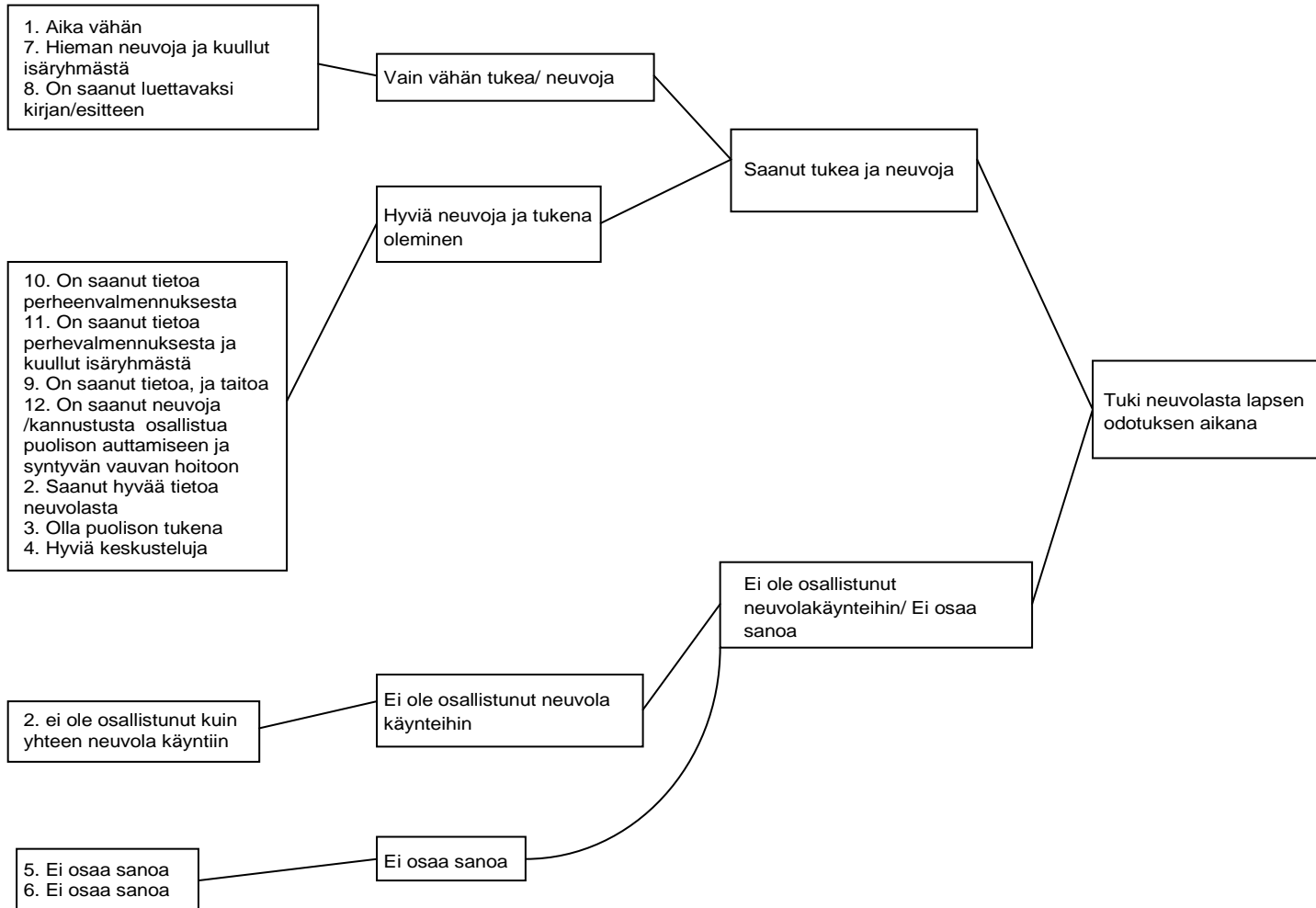
Alakategoria

Saanut tukea ja neuvoja

Ei ole osallistunut neuvolakäynteihin/ Ei osaa sanoa

Yläkategoria

Tuki neuvolasta lapsen odotuksen aikana

Yhdistävä kategoria: Tulevien isien toiveet neuvolasta saatavasta tuesta isäksi kasvamiseen ensimmäisen lapsen odotuksen aikana.

Alkuperäinen ilmaisu

- 1."Sama kuin kohta 14."
- 2."Tähän en osaa kyllä vastata."
- 3."Saanut tarvittavasti."
- 4."Äidin tunnetilat on hyvin vaihtelevia."
- 5."–"
- 6."–"
- 7."Enemmän neuvoja isän rooliin valmistautumiseen."
- 8."–"
- 9."Tämä on riittänyt."
- 10."En osaa sanoa."
- 11."Vaikuttaa hyvältä näin."
- 12."Olen saanut riittävästi tukea."

Pelkistetty ilmaisu

1. Enemmän vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin
4. Olisi halunnut itselle tietoa kumppanin tunnetilojen vaihtelusta
7. Enemmän neuvoja kuinka valmistautua isäksi tulemiseen

3. On saanut tarvittavan tuen
12. On saanut riittävästi tukea
9. On saanut riittävästi tukea
11. On saanut riittävästi tukea

2. Ei osaa vastata
5. Ei osaa sanoa
6. Ei osaa sanoa
8. Ei osaa sanoa
10. Ei osaa sanoa

Alakategoria

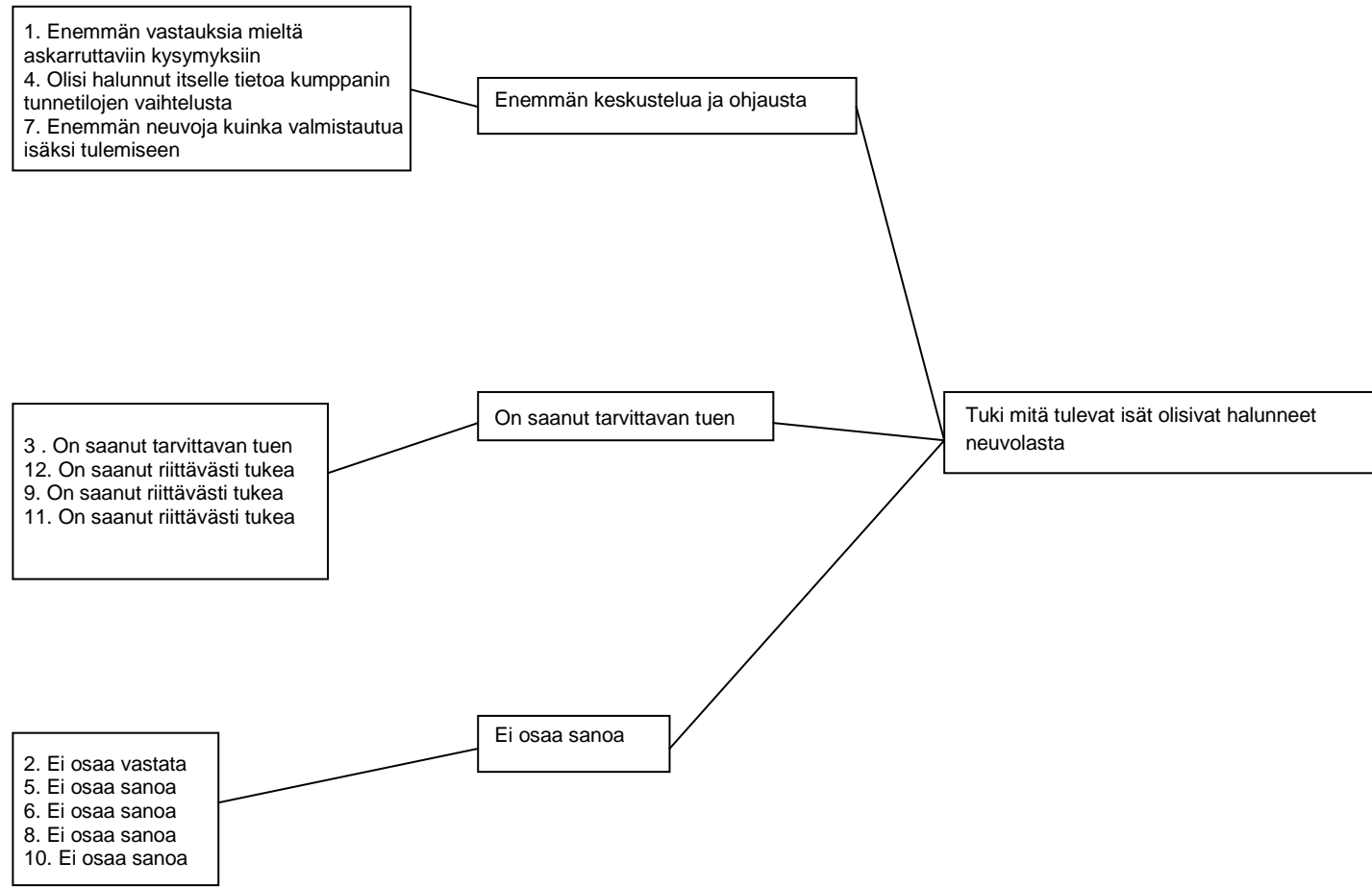
Enemmän keskustelua ja ohjausta

On saanut tarvittavan tuen

Ei osaa sanoa

Yläkategoria

Tuki mitä tulevat isät olisivat halunneet neuvolasta

Yhdistävä kategoria: Tulevien isien saama tuki muualta kuin neuvolasta ensimmäisen lapsen odotuksen aikana.

Alkuperäinen ilmaisu

Pelkistetty ilmaisu

Alakategoria

Alakategoria

Yläkategoria

1."Kavereilta, sukulaisilta"

2. "Kavereilta jotka ovat jo tulleet isäksi"

3. "Kavereilta, perheeltä"

4. "kavereilta"

5. "Omilta vanhemmilta"

6. "Vanhemmilta ja muilta tutuilta"

7. " Veljeltä, vanhemmilta ja appivanhemmilta"

8. "kavereilta ja tutuilta"

9. "Tutuilta, kavereilta, äidiltä"

10. "Kavereilta"

11. "Tutuilta ja sukulaisilta"

12. "Internetistä ja lehdistä"

12. Internetistä ja lehdistä

1. Sukulaisilta
3. Perheeltä
5. Omilta vanhemmilta
6. Vanhemmilta
7. Omalta ja kumppanin perheeltä
9. Äidiltä
11. Sukulaisilta

1. Kavereilta
3. Kavereilta
4. Kavereilta
6. Tutuilta
8. Kavereilta ja tutuilta
9. Tutuilta ja kavereilta
10. Kavereilta
11. Tutuilta

2. Kavereilta jotka ovat tulleet isäksi

Netti ja sanomalehdet

Suku

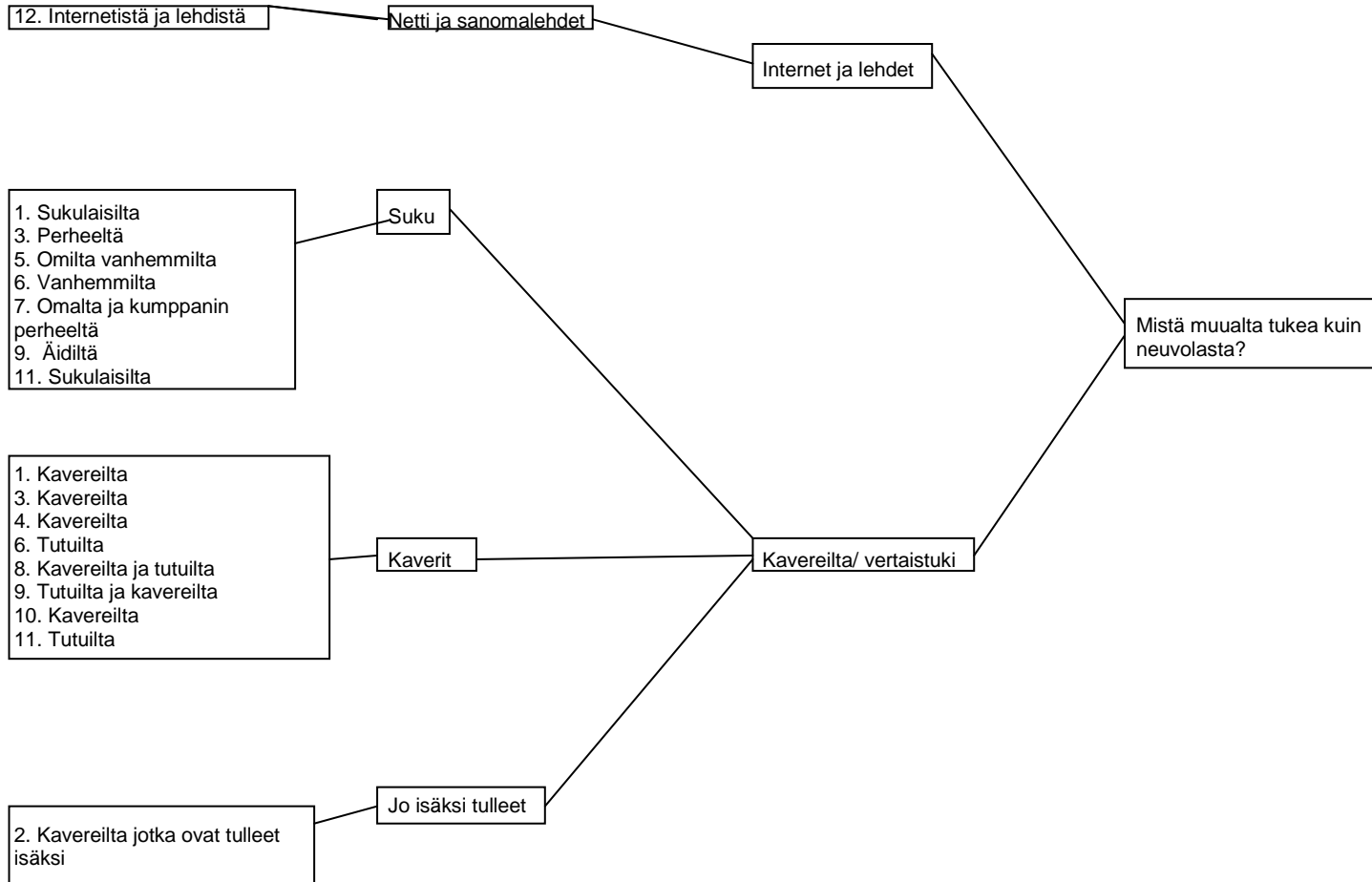
Kaverit

Jo isäksi tulleet

Internet ja lehdet

Kavereilta/ vertaistuki

Mistä muualta tukea kuin neuvolasta?

Alkuperäiset ilmaisut

- 1."Kuullut miten muut äidit ja isät on ottaneet raskausajan."
- 2."Positiivista."
- 3."Käytännön asioita."
- 4."Selvempää "konkreettista"."
- 5."-"
- 6."Rakentavaa pelottelua."
- 7."Kannustavaa ja neuvoja."
- 8."Positiivista."
- 9."Hyviä ja monipuolista, kaikkea laidasta laitaan."
- 10."En osaa sanoa."
- 11."Rohkaisevan ja hyödyllistä. Myös käytännöllistä."
- 12."Lähipiiristä."

Pelkistetty ilmaisu

1. Kuullut kokemuksia raskausajasta
3. Rauhoittelua
12. Lähipiiriltä
11. Rohkaisevia ja hyödyllisiä

2. Positiivista
7. Kannustavaa
8. Positiivista

3. Käytännön asioita
4. Selvää ja konkreettista
6. Rakentavaa
7. Hyviä neuvoja
9. Hyvää ja monipuolista
11. Käytännöllisiä

5. Ei osaa vastata
10. En osaa sanoa

Alakategoria

Kokemusten jakamista ja rauhoittamista

Positiivisia sanoja

Konkretiaa, neuvoja ja monipuolista keskustelua

Ei osaa vastata

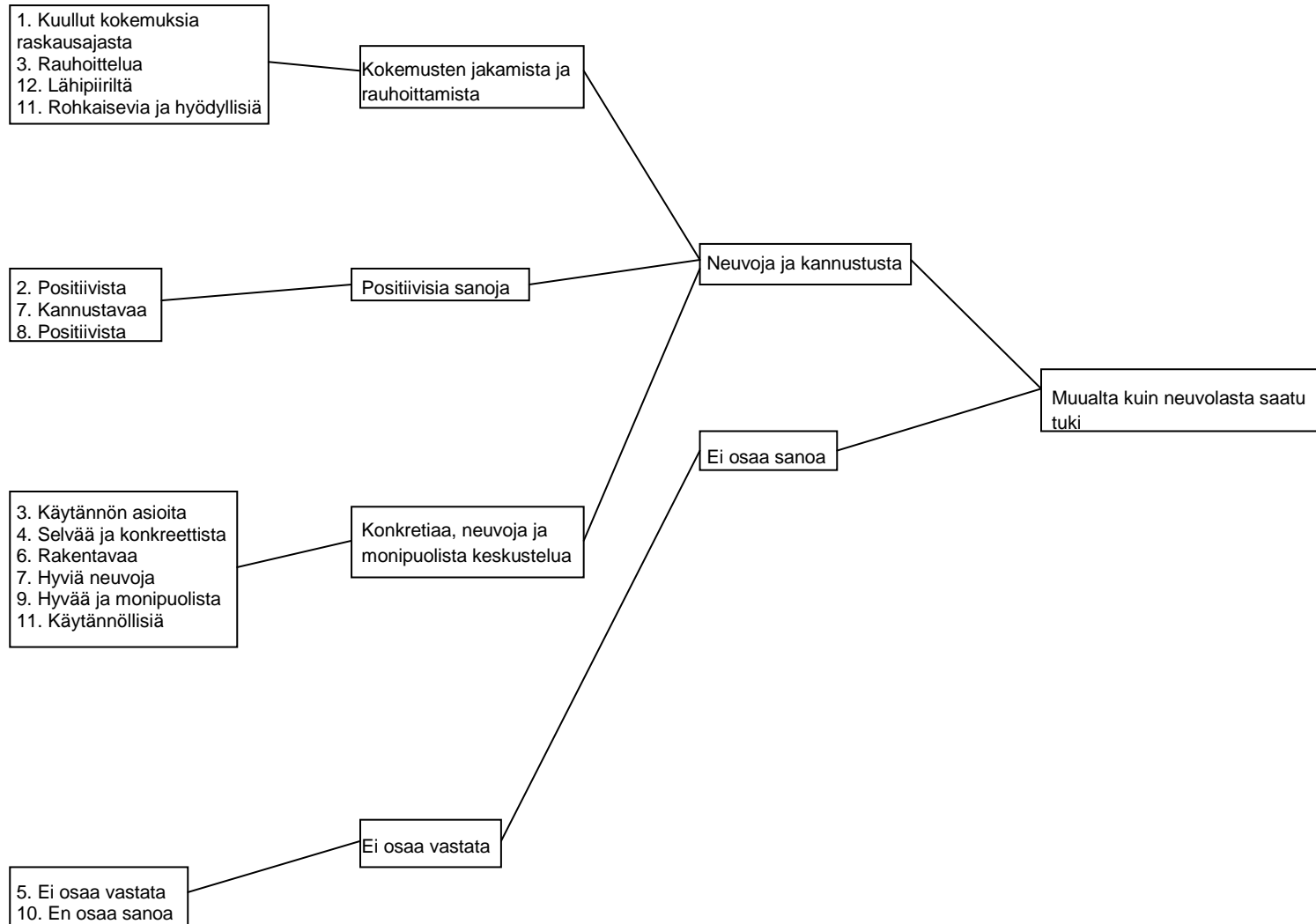
Alakategoria

Neuvoja ja kannustusta

Ei osaa sanoa

Yläkategoria

Muualta kuin neuvolasta saatu tuki

Alkuperäinen ilmaisu

1."Miksi ei vielä ole
"kolahtanut" että tässä tullaan
isäksi, onko minussa jotain
vikaa."

2."-"

3."-"

4."En tarvitse tukea koska aika
näyttää mitä tarvii."

5."-"

6."-"

7."-"

8."Olen mielestäni saanut
kaiken tarpeellisen."

9."En voi kuvitella oikein."

10."En tiedä."

11."Eos."

12"Saatu tuki on ollut riittävää."

Pelkistetty ilmaisu

1. Vastauksia isyyteen liittyen

4. Aika näyttää mitä tulee

2. Ei mitään
3. Ei mitään
4. Ei tarvitse tukea
12. Tuki on ollut riittävää
5. Ei osaa sanoa
6. Ei osaa sanoa
7. Ei osaa sanoa
9. Ei osaa sanoa
10. En tiedä
11. En osaa sanoa

Alakategoria

Tsemppiä isyyden tajuamiseen

Aika näyttää mutta ei stressiä

Tuki on ollut riittävää/ Ei osaa
sanoa

Alakategoria

Isyyden herättelyä

Ei suurempia
toiveita/Tulevaisuus näyttää

Yläkategoria

Tuki mitä tulevat isät olisivat
halunneet muualta kuin
neuvolasta.

